Масса а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 5 МАЙ, 1990 ШУ. ★ № 53 (7867). ★ Мах 3 кеп.

ТАХАН — КЕПАЙОАЗОН ДИ

Революционни эргалонаш хулаш латтача хIанзарча хана кепайоазоно къаьстта шийн тайпара мотт тиг дIалоац общества вахаре. Кепайоазув — идейни влиянии яра, обществана политически кулгалдара низ бола герз, дукхача наьха пропагандист, агитатор, организатор. Из я социалистически демократе лоархIамегIа йола институт, экономически социальни дегIаахара доккхий декхараш кхоачашдара къахьегамхой юкъеозара йола средство. В. И. Ленина кепайоазон декхар гуш хиннад «социализм хьалъяра гIулакх деш дола герз хинна из латта дезаш» хиларах. Пресса — из общественни гIулакх да, хIаьта гIулакх а де деза цо обществона. Нагахьа санна тахан общество перестройкан кердалонийн наькъагIа йодаш яле, цунна гIулакх деш хила деза вай кепайоазув а. Из новкъостал де декхарийла да перестройка толаме чакхйоаккхилга нийса къоастадара, бакъахьара никъ лахара.

ТIеххьарча шерашка вай пресса дукха хIама даьд перестройка политика хьаллоацаш, из чакхъяккхара дукха нах оарцагIбоахаш. Боккха лоархIам болаш хила а хиннад из, да а да советски обществана демократизаци елга, гласность, общества унахцIена мел дола низаш кердадахара, царна консолидаци яра духьале еш мел долча хIаманца лоаттабеча къовсаме наьха общественни инициатива дегIайоалаеча.

ХIанз, наха хетараш вай мехка чIоагIа шера даьржача хана, чIоагIа эшаш я нийса политически нравственни ориентираш, укхаза къаьстта боккха лоархIам болаш да кепайоазув: из декхарийла да нийса а дизза а вай вахар хьахьокха, шийн дукха тайпара оагIонаш, дикадар а водар а тIехьа.

КПСС XXVIII съезда кийчо еш вай мохк боаллача деношка пресса шийн таронашца, кердадар хьаллоацаш ше хиларца, критика, гласность, дикагIйолча опыта пропаганда яр санна йола рычагаш шийн бе йоахкаш йола из декхарийла я общество дегIаяра кердача доазонаш тIа яккхара гIо деш хилар.

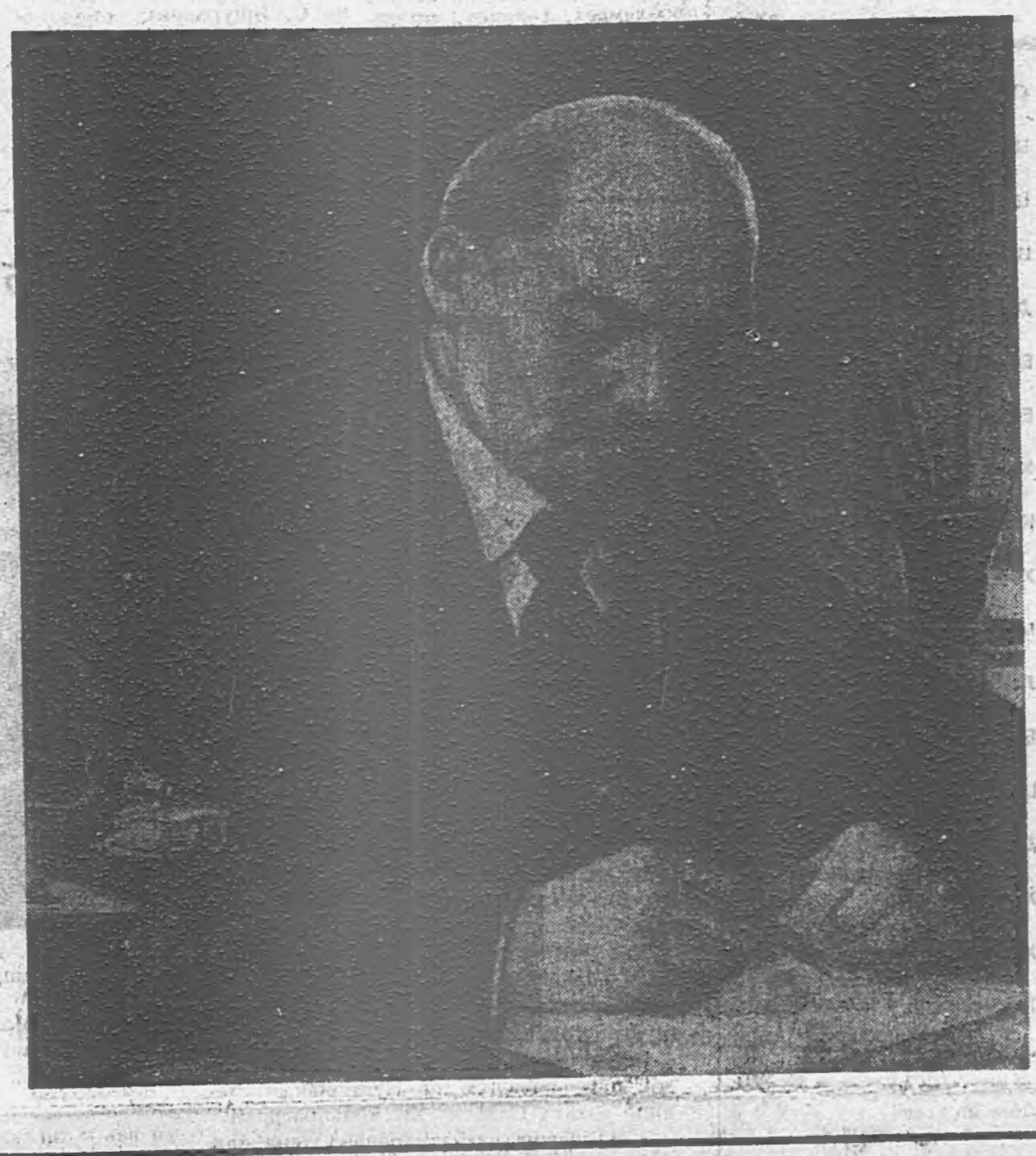

Къаман кепайоазон историцара

Хетаргахьа, гIалат валара кхера ца везаш, ала мегаргда: моллагIдола белгала ди дездеча хана дукхачарна дагадоха хургда цунца дувзаденна историцара бакъдараш. ХIаьта тахан, кепайоазон Ди дездеш хьоахайича, наьха теркам тIаозаргбарех йолаш санна хет гIалгIай къаман йоазув хьахилара историе яшханза йола оагIонаш. Цхьа бакъда, къамаьл дIадоладалехьа белгалдаккха доагIа, укх заметка тIа цу лоархIам болча деша теркам тIаозарал совгIа, кхы доккхагIа декхар аз сайна хьалхашка ца оттаделга.

ВАЙХ хIаранена дика ховш да, вай къаман кепайоазув хьахинна ди — «Сердало» газет арадаьнна 1923 шера 1 Май долга. Дале а, цу ханага кхаччалца гIалгIайх болча интеллигентех цхьаккха а саг пачхаьа замалахьа къаман алфавит хьакхолла гIийртавац-хьогI?, — яха хаттар увттар каст-каста. ХIана аьлча, ерригача ГIалгIайчене революци хиллалца пачхаьалкхено 1868 шера хьайийлла цхьа школа мара хиннаеце (верригa а 49 шера из чакхъяьккха 562 саг мара вац), дика ховш да мел боккха хиннаб кайнаьха дешарца бола безам. Цунна тешал деш йола статьяш Къулбаседа Кавказерча, Москверчен Петербургерчен газеташ тIа, журналаш тIа арайийннай дIадахача бIаьшерен 70-ча шерашка денз. Иштта цунна тешал ду, Кавказски администраце гуччахьа духьале ешше, революци ялалехьа массехк шу хьалха бахача нахо шоай мискача тарон тIера ахча а телаш, цхьаццайолча гIалгIай юрташка школаш хьайийлла хиларо а.

Из теркалдича, хеталора тамаш я-кх гIалгIай интеллигентех шоай наьна мотт кепайоазен ларда тIа баккха гIийртарех цаI мукъане а воацаш хиннадале, аьнна. Из уйла чIоагIйора 1882-чу шера Владикавказе хьахиннача Терски областа лоамарошта юкъе образованни технически знанеши йоаржаяра йолча обществе юххьанца денз дакъа лоацаш гIалгIай а хинна хиларо. Масала, из общество хьаеча дикка дакъа лаьцарех хиннав полковник Долгиев Бунхс. Цул тIехьагIа ткъо шу совгIа ха яьлча Владикавказе хьахул ГIалгIай просветительски общество.

Керттерча даькъе сай Iилман болх Къулбаседа Кавказа тIема-политически историеца бувзабенна бале а, цу вай дувцача дешах дола хоамаш а гулде гIийртав со. Кхы ер ма дий, аьнна, цу даькъе белгалдаккха сай хIама деце а, кагийча наьха вай культура цу оагIонна теркам тIаозар духьен цар хьинарца цун историе довзара гIулакх алсамдаларга дог доахаши цунах дувца безам ба.

ИШТТА массехк шу хьалха Ленинградерча исторически архиве сона нийсъелар каьхата кхоъ лист мара юкъе ца йоалла йиткъа папка. 1898 шера июнь бетта Осканов Бей яхача цхьан гIалгIачо Кавказа наместникагара, Iарбий графикагIа долча алфавита ларда тIа «Наьсархой» яха гIалгIай газет арахеца шийна пурам далар дехаш яздаь каьхат дар папка чу хиннар. Кхы ер ма дий, аьнна, хаьдда бахьан духьала а ца доаккхаш. Оскановна газет арахеца бокъо а ца луш чакхдаьлар цу хана из гIулакх. Пачхаьа бюрократи къамаш дешара сердалонах дIаэра массаза а духьала хинна йолга дика ховш дале а сел энжий цу гIулакха из духьалъялар цецвоаккхаш дар.

Цунах дикагIа кхетара гIо дир вай ювцача хана Кавказа наместника хиннача сагах «Исторически вестник» яхача журнала тIа 1912 шера яздаьр Iодийшача. «Со массаза а цецвоаккхаш а логика хьисапе кхетаде йиш йоацаш а хIама да, — яздора «Кавказа цензура» яхача статья автора, — князь Т. С. Голицын санна вола... дIавийца а варгвоаца самодур Кавказ санна боккхача мехка доал де оттавер... Ше доал деча мехках моастагIчун ординг, хIаьта туземцех къайлагIара моастагIий лерхIаш, цхьаккха бахьан а доацаш Iалаьмате дорхен энжийн саг вар из».

Тахан хоадамболлаш Оскановх шийх, цо кийчдаьча гIалгIай алфавитах ала хIама деце, теша лов шийн хана шийн къаманна дика гIулакх де гIийртача цу сагах а цо баьча балхах а кхоана вайна дукхагIа ховргхиларах.

Февральски революци хинначул тIехьагIа 1917 шера аьхки «Терски вестник» яхача Владикавказе арадийннача газета тIа «ГIалгIа», аьнна, цIи кIал а йолаш массехк заметка арайоал. Цар автора, дог а лазаш, язду пачхаьа заман къиза Iазап тIера кхессачул тIехьагIа, гIалгIашха волча хIара саго кхета а дергдолаш, дуне тIа а мехка а доаллачох, хувцалуш додача вахарах вай къаман метта яздe цу хана таро хинна ца хиларах.

Цунца цхьана цу газета тIара ха йиш я Владикавказе реальни училище чакхйоаккхаш ше хиннача хана денз ГIалгIай просветительски обществас тIадилларах къаман алфавит хьакхоллара гIулакх Джабагиев Махьмада шийна хьатIайийца хилар а. Цул тIехьагIа Ригерча политехнически института агрономически отделени яккха а Февральски революци хинначул тIехьагIа Назрановски (ГIалгIай) округа Временни правительства комиссар хила а кхийннача Джабагиевх бехкаш доах заметка автора ше оттадаь алфавит цо нахга дIаца довзийтарах. «ГIалгIачо» яздаьчоа тешал ду 1917 шера из алфавит долаш хинна хилара.

МИЧЧА бесса дале а, революцеи граждански тIемеи шерашка ара ца доаккхаш диса из алфавит тахaнарча денга хьакхачалца кхы лар хьагуча ца йоалаш дисад. ХIаьта 1918 шера шийн вешийца Висангиреца Къулбаседа Кавказера дIавахар цун автор М. Джабагиев а.

ХIаьта цун дIахорча вахара кхелах лоацца язду малхбузен мехкашка 30-ча шерашка арадийннача Къулбаседа Кавказерча эмигрантий журнало. Цу журнала тешалах, «Къулбаседа Кавказерча къамий проблемаех шийн тайпара белггала уйлаш йолаш хинна вола» из цхьаккха политически группировкашта юкъе воагIаш хиннавац. Валале ши шу хьалха, 1935-ча шера, Париже цо арахийцад вовзаш волча кавказоведа Жорж Дюмезила французски меттала даьккха гIалгIай багахбувцама книжка. Дагадоххарах аьлча, А. П. Чехова цIерагIча вай республикански библиотека Францерча шоай коллегашка гIолла цун цхьа экземпляр яьккхача бакъахьа хургдар...

Хета тарлу, хIанз вай дийца шин саго оттадаь хинна гIалгIай алфавиташ наха дIа ца довзаш ма диссадий, хIанз уж лехарахи царех дувцарахи фу пайда ба, аьнна. Нагахьа санна иштта хеташ бараш хуле а, уж харц ба. Вай доаладаь масалаш лоархIам болаш да алхха вай къамо сердалонга, дикагIча вахарга халача хьалашка никъ баккха гIертaш хьийгача къиин тешал цар деш хиларах а. Цудухьа царех дар лаха а наха дIадовзийта а деза.

Т. МУТАЛИЕВ,
исторически Iилмай кандидат, тха штате воаца корреспондент.

Укх деношка республика цхьайолча районашка чакхъяьлар отчетно - хоржамий районни конференцеш. Цига йийцар тIеххьара отчетно-хоржамий конференцеш хинначул тIехьагIа дIаяхача хана парте районни комитеташа баьча балха итогаш, белгалдаьхар перестройка процесс дIахо кIоаргьяра декхараш.

Демократеи гласностеи хьалашка хержар парте райкомий керда составаш, районни партийни организацей контрольно - ревизионни комиссеш.

Партийни конференцешка

Конференци чакхъяьнначул тIехьагIа, парте районни комитета кердача состава организационни пленум хилар Шатойски районе. Укхаза КПСС райкома хьалхарча секретаралла хержар **С. З. Мусостов**, шоллагIча секретаралла — **С. Х. Тепсаев**, секретаралла — **С. Д. Садулаев.**

Районни партийни организаце контрольно - ревизионни комиссе председателалла хержар **С. Х. Саратов.**

* * *

Городской отчетно - хоржамий партийни конференци чакхъяьнначул тIехьагIа хиннача КПСС Гудермесски горкома организационни пленуме парте горкома хьалхарча секретаралла альтернативни ларда тIа хержар халкъа депутатий городской Совета председатель **Х. С. Садыков**, шоллагIча секретаралла — **А. Д. Расшивкин**, секретаралла — **А. М. Чучуев.**

Гудермесски городской партийни организаце контрольно - ревизионни комиссе председателалла хержар **В. М. Чагаев.**

* * *

Урус - Мартановски районни отчетно - хоржамий партийни конференци чакхъяьнначул тIехьагIа укхаза хилар парте райкома кердача состава организационни пленум. Укхаза парте райкома хьалхарча секретаралла хержар **Ю. Д. Усамов**, шоллагIча секретаралла — **В. А. Гумаев**, секретаралла — **А. С. Бисолтанова.**

Районни партийни организаце контрольно - ревизионни комиссе председателалла харжар **Л. З. Вацуев.**

Комиссе болх дIаболабаьб

Ховш ма хиллара, селхан вай республике хьакхаьчай СССР Лакхехьарча Советo гIалгIай къаман дехарашка хьажара вIашагIъелла йола СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета комисси. Цу комиссе председатель ва Беляков Анатолий Михайлович — РСФСР къамий гIулакхех йолча пачхаьалкхен Комитета председатель. Комиссе членаш: Мариничев Юрий Михайлович — СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета халкъа эшача товараштa йолча массазарча комиссе секретарь, Лавров Сергей Борисович — Ленинградски госуниверситета кафедра заведующи, СССР халкъа депутат, Завгаев Доку Гапурович — КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь, Галазов Ахсарбек Хаджимурзаевич — КПСС Къулбаседа - ХIирий обкома хьалхара секретарь, Дарсигов Ювсапа Мувса — СССР халкъа депутат, Осипов Прокопий Дмитриевич — СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета комиссе секретарь, Боярс Юрий Рудольфович — Латвийски пачхаьалкхен университета доцент, СССР халкъа депутат, Акаев Аскар — СССР Лакхехьарча Совета член, Киргизски ССР Iилмай Академе президент.

Укхаза белгалдаккха деза, Ю. М. Мариничеви Ю. Р. Боярси цхьацца бахьанех хьа ца боагIаш бисалга. Цхьабакъда, уж дукха ца говш хьакхача безаш ба.

Селхан Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советe гIалгIай къаман дехарашка хьажара йолча СССР Лакхехьарча Совета комиссе вIашагIкхетар хилар республика партийни, советски общественни органий болхлошца, формальни йоацача организацей викалашца.

ВIашагIкхетар хьаделлаш лоацца къамаьл дир комиссе члена, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара Д. Г. Завгаева. Цо белгалдаьккхар, комиссе селхан хьакхаьчачул тIехьагIа кхы хьем а ца беш болх дIаболабаьлга. Из дувзаденнад цар къоастае езар чоалхане, ира проблема хиларца. Керттерча даькъе, комиссе хIара районе, юрта бахача нахаца, къахьегамхошца, мугIареча болхлошца вIашагIкхетараш чакхдоахаргда. Царна цу проблемах фу хет, малагIча наькъаца из къоастайича бакъахьа хет хьожаргья. Вешта аьлча, царна хеташ дар тергалдергда.

ТIаккха дош лу комиссе председатела А. М. Беляковна. Цо комиссе цIерагIа моаршал хаьттар гулбеннарашка. Иштта белгалдаьккхар, шоаш из проблема маярра тахка хьожаргхилар. Оаха укх вIашагIкхетарах цу лостамагIа баькха хьалхара цIенхаштта гIа лоархI, аьлар цо. ХIанз къамаьл даьча Д. Г. Завгаева маллара, керттерча даькъе тха болх латт — бахаш болча нахаца къамаьлаш дарах, царна дагардар фуд харах. ХIаьта, тхо из ди-бийса ца къовсаш бе лерхIаш а да. ПрограммагIа лаьца аьлча, тхо цкъарчоа гIалгIай районашка гIолла чакхдаргда, тIаккха хIирий мехка тIоргда, цул тIехьагIа Грозне юхадоагIаргда. Укхаза оаха тхоай болх чакхбаккха е хьалхара этап чакхъяккха тарлу. ХIаьта цох хургдар балхо хьахьокхаргда. Тхо бакъдолчун дух тIа довла дезаш да. ТIаккха мара комиссе гIалгIай автономех лаьца шийна хетар аргдац.

Трибуна тIа воал ГIалгIай автономи меттаоттаяра йолча Оргкомитета председатель, юридически Iилмай доктор Сейнароев Бексолт. Цо Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой цIерагIа дIайха моаршал хаьттар комиссе членашка. Цул тIехьагIа оратора белгалдаьккхар, гIалгIай чIоагIа сатувсаш а диканца из дош къастарга догдоахаш а комиссе балхага хьежаш хилар. Царна лов оаша, деррига бакъдар хьал тIа а даьккха, шийн метте дIаоттадар. ХIаьта из сихагIа ме ду цунах дукхагIа пайда баргба. ХIана аьлча, гIулакх дIахо къоаста ца деш гаьна доале, из цхьаццаболча экстремисташа кхы а чоалханегIа дерзаде тарлуш да.

Цудухьа гIалгIай а хIирий а къамаш хьалха санна барта а долаш даьхача бакъахьа хет тхона. ДIахо Б. Сейнароева аьлар: тхо нохчашца барт-цхьоагIо йолаш дах, оаха сталински репрессей Iазап цхьана лайнад. Тхо вIаши яхачох дикагIа кхет, хIаране кер чу бола бала дикагIа кхетабу. Тхо, 1933 шера денз нохчаша тIа а нийца леладеш да. Бакъда, цкъа мукъагIа хьоашал тIера доалаш хул. ХIаьта хьакхаьчай тхона из тIера дала деза ха а. Тахан гIалгIай къам шийн суверенни пачхаьалкхе хьакхолла бокъо йолаш я. ХIаьта из кхел тахан шун кара я. Цудухьа гIалгIай теш деррига а шун хьаькъалах тийша долгах, иштта оаша цхьаннегахьа озабезам ца беш автономе дош къоастадергхиларах. Цул совгIа, комиссе кхетаде деза, Къулбаседа Кавказа истори цIаккха а гIалгIайн нохчийн юкъебоацаш яздаьдоацилга е язде йиш йолаш доацилга а.

ТIаккха дош лу РСФСР халкъа депутата Богатырев Бембулата. Тахан центральни кепайоазон тIа, аьлар цо, доацар дувцаш, истори харцахьа доахаш гIалгIай бIехбе гIерт цхьабола Сталина. Бере гIончаш. Хьожаргда вай бакъдолча исторега. Оаха Росси массе а хана хьаллийцай. Къаьстта оаха из хьаллаьцай 1917 шера Октябрьски революци йоаккхача хана а яьккхачул тIехьагIа а. Масала, Къулбаседа Кавказе керттерча даькъе большевикаш хьаллаьцар, цар уйлаш чакхъяьхараш гIалгIай, нохчий бар. 1918 — 1919 шерашка а цул тIехьагIа а хIирий экстремисташа тахан къувсаш йола Бурув бахьан долаш гIалгIаша кIайгвардейцашца латаш шоай дикагIболча къонгий, мехкарий вахар дIаделар.

Цох хIана яздац центральни пресса болхлоша? ХIаьта шоллагIча дунен тIем тIа а майра латаш хиннаб итташ эзараш гIалгIай, нохчий. Цох хIана дувцац цар? 1944 шера бехк боацаш гIалгIайн нохчийн Казахстане, Юкъерча Азе Iобахьийтача хана тха халкъашцара къаьстав — эггара кIезигагIа аьлча а 300 эзар саг. Из хIана дицденнад царна? Тхо мехках даьхачул тIехьагIа цар хIалакдаьд тха кашамаш, лелхийтай гIалаш, вIовнаш. Лоацца аьлча, Кавказера тха лер йоае гIийртаб уж.

Тахан тхона тхоай дай баьха кхуврч эш. Вешта аьлча, ГIалгIай автономи меттаоттае еза столица аьрда оагIорахьа улла Бурув а йолаш. Тхо, Кавказе эггара къаьнагIчарех дола гIалгIай халкъ, мехка карта тIара ше дIа ца далийта, уллуврча къамий дика лоалахой а долаш даха, гIулакхаш леладе, шийн лаьтта кхыча къамех бола хьашийн тIаийбе лерхIаш да. ХIаьта аз шугара дех ер дош бакъдолчун тIа а латташ, къоастаделга.

ВIашагIкхетаре гулбеннача теркам тIаозаш къамаьлаш дир ЧИГУ доцента Парчиева Парас, Къулбаседа - ХIирийченерча «Казбек» яхача фирма генеральни директора заместитела Куштов Иоакъапа, Наьсар-Кертерча маьждига имама Пошев Ахьмада, автономи меттаоттаяра йолча Оргкомитета члена Костоев Беслана, НГIАССР халкъа депутата Бисултанов Хож-Ахьмада, СССР халкъа депутата Фаргиев Хьамзата, журналиста Чахкиев Башира, СССР халкъа депутата, комиссе члена Дарсигов Мувсас.

Цу дийннахье комисси Наьсарен районе яхар.

М. БАРАХОЕВ.

ЖУРНАЛИСТАШТА — СОВГIАТАШ

Цкъа мара лац журналиста А. Д. Шерипова цIерагIча республикански творчески конкурса преми. Из лу аргIанарча шера дикагIйола материал язъяра тIехьа хиннача конкурса итогех. ХIанзлe цу лоархIамеча конкурса лауреаташ хиннаб республикера ткъо гаргга журналист.

Кепайоазон а радно а деношхьатIакхоачча НГIАССР журналистий Союза правлене исполкомо дIадахача шера итогаш яьй. АргIанарча шера дикагIйола материалаш язъяра тIеххьарча конкурса премеши диплошаши хьожадаьд «Грозненский рабочий» газета корреспондента **М. И. Катышевана** — «Историе кIай кIаьдаш» яхача рубрикана кIалхара материалаш кийчъярахи къамашта юкъерча гIулакхех публикацеш ярахи; «Сердало» газета отдела заведующена **М. М. Картоевна** — социально - экономически темаех йола фельетонаш язъярах: «Комсомольское племя» яхача газета **Л. Д. Шахбулатовна** — «Фордал дехьара драма», «Тбилисе хиннар фуд» яха публикацеш ярах, НГIАССР телевиденеи радиовещанеи Комитета общественно - политически редакце редактора **З. С. Булуевана** — «Социальни хьашташкахьа юхь йолаш» яха проблемни радиопередачаш кийчъярах.

Журналистий Союза правлене а НГIАССР юстице министерства коллеге а нравственно - правови темагIа дикагIйола материал кийчъяра йолча республикански творчески конкурса итогаш яьй. Хьалхара премеш еннай НГIАССР чурча гIулакхий министерства начальника **А. Н. Мусаевнен**, «Ленинан некъ» яхача газета отдела заведующена **А. Т. Тимирханoвнен** — республика правоохранительни органий балхах публикацеш ярах; телевиденехи радиовещанехи йолча НГIАССР Комитета корреспондента **К. К. Харлампидена** — «По законам милосердия» яха передачаш ярах.

ШоллагIа премеш еннай НГIАССР прокуратура следственни управлене прокурора **Р. У. Цакаевна** — «Грозненский рабочий» яхача газета тIа наркоманеца а коррумпированни элементашца а къовсам лоаттабарах йолча проблемах материалаш кепатохарах», «Колхозная жизнь» яхача веденски районни газета бехктокхамеча секретара **Х. И. Юнусовна** — «Советаш хIанз а Iаьдал дIаэца кийча яц», «Наьха сатем лорабе», «КГБ: селхан, тахан, кхоана» яха материалаш язъярах.

КхоалагIа премеш еннай «Ленинская правда» яхача Урус - Мартановски районни газета корреспондентана **С.-М. А. Исараевна** — «Именем беззакония», «Штрафные очки», «Хоржамий участкера ЧП» яха публикацеш ярах.

Центризбиркоме

Центральни избирательни комиссе хоам бу, «Нохч-ГIалгIай АССР халкъа депутаташ харжарах» долча Закона 52 статьяга хьежжа шозлагIа кхаж тоссаргба НГIАССР халкъа депутаташ харжара укх хоржамий округашка гIолла:

Ленински № 1,
Калинински № 6,
Курски № 10,
Краснофлотски № 33,
Островски № 41,
Промышленни № 91,
Восточни № 108;
Кавказски № 164;
Курчалойски № 166,
1990 шера 6 май.

Цу дийнахьа шозлагIа кхаж тоссаргба моттигерча Советий цхьайолча округашка а.

Хьамсара харжарх о й! НГIАССР Центризбиркомо дех шугара шоай граждански декхар кхоачашдар.

Пайдане а корта болаш а къамаьл

хилар укх деношка КПСС обкома хьалхарча секретара, НГIАССР Лакхехьарча Совета председатела Д. Г. Завгаева парте, тIема, къахьегама ветеранашца.

Мехка хало тIаэттача хана бала лайнача, йоккха вахара опыт йолча нахаца дагавалар лоархIаме а хиланза даргдоацаш а хIама хиларах шеко яц. Ветераний хьаькъал къаьстта пайдане да хIанз, вай обществе моллагIа яраш санна йоаца процессаш хулаш латтача хана, хIара денна а хIара сахьата а керда, вIалла дагайоаца проблемаш хьахулача хана. Уж проблемаш къоастаяра юкъе шоашкара доагIар хьош ба ветеранаш а — дика хьехам луш, хоадам боллаш болх беш.

ВIашагIкхетар хьаделаш Д. Г. Завгаева белгалдаьккхар, парте областной комитето ветерански болама боккха лоархIам беш хилар, хIаьта мел могар де лерхIаш я из перестройка чакхйоаккхача боккхагIбарий опытах пайда эцара.

Парте обкома хьалхарча секретара гулбеннараштa дийцар хьалхара вIашагIкхетар хиннaчул тIехьагIа баьча балхах. Керттера дар да, белгалдаьккхар цо, республике общественно - политически хьал тоаде. Къамашта юкъера гIулакхаш боарам тIа доаладе вIаштIехьдалар.

Социальни кхохкам оттара керттера бахьан да, аьлар Д. Г. Завгаева, наьха вахара хьал эсала хилар: лоадам боацаш долча товараштa а дифицит хилар, вахар вIаштIехьдаланза хилар, медицински гIулакх дара проблемаш, и. кх. дI.

Фу де вIаштIехьдаьннад цу плане? Масала, укх шера хьалхарча квартале халкъа эша товараш арахийцад цу хана соахка хиннарашца нийсдича 30 миллион сом дукхагIа. Цу факто тешал ду эггара хьалха республика экономика дегIайоалае йоккхий таронаш хилара.

Соахка хиннaчунца нийсдича дикагIа лел торгови гIулакхаш делга юрташка, масала, халкъа эша товараш 12.5 миллион сом дукхагIа дехкад цига укх шера хьалхарча квартале.

ЧIоагIа лоархIаме йола социально - экономически проблема къоастае таро хургья лоамара лаьтташ карадерзадара программа кхоачашйича. ХIанз эзараш дезал ба лоамашка баха дIабаха а цига ахархой боахамаш леладе а кийчаболш.

ВIашагIкхетаре дийцар иштта унахцIено лораяра материальни база чIоагIъяра деш долча гIулакхех. Керда районни больницаш, поликлиникаш, фельдшерско-акушерски пункташ хьалъе лаьрхIад. Спецполиклиника оалаш яр ветеранашта гIулакх дергдолаш дIаяла еза, яхаш дош а увттадора.

ВIашагIкхетар чакхдоалаш Д. Г. Завгаева ветераний группана дIаелар НГIАССР Лакхехьарча Совета, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Сийлен грамоташ, хIаьта иштта тIемеи къахьегамеи Ерригсоюзни совета наькха тIа йоахкаю знакаш.

Тахан—кепайоазон ди

ТХА КЕРТТЕРА КОРРЕСПОНДЕНТ

Газета гlончий

Наьсарен районе кlезига бац «Сердало» газета активисташ, новкъостий. Каст-каста хул цар цlераш газета оагlонаш тlа. Уж наха бовз. Цудухьа, лоацца царех дош а оалаш, газет дешарашта уж дlабовзийта ловра сона.

Хьалхарча сурта тlа шоана гур ва Гl. Ахриева цlерагlча «Электроинструмент» яхача завода партбюро секретарь Манкиев lамархан. Дика язде ховш а журналистски перо безаш а саг ва из. Иштта долча дешах лаьца массехк мугl эшар газета аьлча, дукха гац из. Цу дийнахьа ца нийслой а, шоллагlча-кхоалагlча дийнахьа кийча хул цо газета язъяь материалаш.

Шоллагlча сурта тlа шоана гур ва — трикотажни фабрике дукха ха йоаццаш партбюро секретаралла хержа Гойгов Асхьаб.

Хlаьта кхоалагlча сурта тlа шоана гуш йола цу фабрикера № 1 йолча швейни цеха мастер-и ювца езаш а яц. Ше яздара тlера, хlаьта хьаоалар лерттlа ала ховш а я Сельжана. Цун цlи а дагайоагlа хургья газет дешарашта.

Тутаев Аюпа газетаца доттагlал леладу дукха ха я. Хlанз райсовета депутат ваьв из. «Маяк» яхача совхозе керттера инженер волаш болх беш ва из.

М. ЗАНГИЕВ,
тха соб. корр.

Автора сурташ тlа: Манкиев lамархан (№ 1), Гойгов Асхьаб (№ 2), Тутаев Аюп (№ 3) Джандарова Сельжана (№ 4).

Салаlа вахавар со...

Серноводскерча дарбан хих лаьца сона дукха хезадар хьалхагlа а. Чlоагlа гlо ду, йоахар цо цамогаш болча наха. Цудухьа, «Асса» яхача санаторе ваха сайна путевка бе кхаьчача чlоагlа гlадвахар со.

Юххера а хьийжа ди хlатlанхаьчар. «Махачкала — Беслан» яха электричка Серноводская яхача станце перрона тlа еецар. Садовш латтар. Сона хьаеннача путевка тlа белгалдаьккхадар, машиннаькъа вокзале тхога хьежаш «Асса» санаторера викал хургва, аьнна. Из декхарийла вар салаlеи дарба дайтеи хьаухача наха станицера массехк километр гаьна уллача санаторе дlабаха транспорт вlаштlехьъяккха. Бакъда, укхаза сога хьежаш саг вацар. Перрона тlа гlоллa, фу дергда а ца ховш, дlа-хьа лелаш цхьан саго тlа а вена хьахьийхар сона мичахьа хьежа веза санаторе ухача автобусага. Со хьежаш латтача хана укхаза салаlа венача цхьан саго аьлар:

— Лаьттав, аьнна, ха йоаяр мара хlама хургдац хьа. Сайрийна укхаза автобус сенац, вокзала дехьа оагlорахьа дlаотта. Тlаккха аьттув бала а мег хьа.

Со перрона дlадехьаваьлар. Транспорт хилар догдоахилга дац-кх, аьнна, со шеквавьннача хана ена хьатlаэттар цхьа автобус. Цу тlа дlатахайра со.

— Михайловская яхача станце кхаччалца мара водац, — аьлар водитела. — Тlаккха чемоданаш бе а ехка со тlера lовала волавелча, сох къа а хийтта, тlатехар. — Мегаьд, волче вагlа, санаторе кхаччалца дlавугаргва аз хьо.

Иштта чам боацаш дlадоладелар са салаlар «Асса» яхача санаторе. Бархlазза вlашкадаьча цlен юхxе соцайир водитела шийна автобус. Регистратуре со дlахьожавир № 129 йолча цlагlа. Укхаза са лоалахо вар тlема ветеран, lалаьмате дика саг И. Е. Пархоменко.

— Хьона хой хац сона, бакъда, укх массехк дийнахьа хьа маьнге тlа уллаш кхывола саг ва, станице бахача шийна гаргарча нахах бlарг тоха ваха хила везаш ва из, — хоам бир цо сога.

Со хьахьожаваьраш гlалатбаьнна хила мег-кх, аьнна, дага а деха, юха а регистратуре вахар со. Цу маьнге тlа иллар йистеваьнна цlавахав, хьа моттиг я из, аьнна, тешавир цигача багlараша. Амма, шоллагlча дийнахьа тоам боацача хьале эттар со. Сайрийна цlакхаьчар маьнге да. Хlаьта са кхыча палате ваха вийзар. Техкача гучадаьлар, цу тайпара хlамаш укхаза каст-каста нийслуш долга. Цунах лаьца сога дийцар отставке волча офицера. Ростовера санаторе салаlа венача тlема инвалида А. А. Лесовойя. Цо а цхьа бийса «изолятора» чу яьккха хиннаяр, 180 сом денна путевка а йолаш венаволлаше.

Бакъдар, дийцача, лорий медицински персонал тхога во хьажацар. Безаме, lимерза бар курортникашца отделене заведующи С. Мусаева, кхыбола лораш. Амма, медицински йижараша деш дола гlулакх массанена а цхьатарра дlакхачацар. Из цар бехкагlа нийслуш а дацар. Медсестраш тоъацар укхаза. Цудухьа, болх lалаьмате дукха ба цар, массанахьа дlакхача кхоабац.

Лоацца аьлча, медицински гlулакх дара хlама кlалдисадац укхаза. Бакъда, во вlаштlехьдаьккхад диетически дaараш кийчделга. Кхыметтел, желудочно - кишечни лазараш долча наха а гетта-ра кlома е дира кхача хьалхашка увттабеш моттигаш нийслу. Салоlараш леткъачул тlехьагlа цхьан юкъа гlулакх бокъалгахьа даьлар; мичара енай ца ховш, яша ехка харбазаш а сом а гучабаьлар. Цхьабакъда, цхьа ха яьлча, юха а телхар гlулакх. Хlаьта диетически даарех лоархlаш йола котамаш, гречка, дуга вlалла гуш а дацар.

Кlезига хул укхаза унахцlено лораяра министерства, облсовпрофа кулгалхой. Цар оагlорахьара а цхьаккха тlахьожам боацаш йитай санатори. Цу тайппара гlулакх леладара практика овлангара денз хувца еза. Со теш районе а министерстве а керда хержача кулгалхоша Серноводске ядача курорташтей санаторештей дукхагlа теркам тlабохийтаргхиларах. Из дlадех хано. Наьха салоlилга, унахцlено тоаелга лерттlа вlаштlехьдаккхар — лоархlамегlдола социальни декхар да. Хlана аьлча, перестройка наьха духь бухсоцаш наьха вахар тоадара еш я.

Н. ОЛИМПИЕВ,
тlемен къахьегамен ветеран, тха штате воаца корреспондент.

ЛОАЦЦАЧА ЮКЪА

Дегаш айденна ба укх деношка Сунженски района «Серноводский» совхоза кхаш леладераш. Кастта тlеххьарча гектараш тlа хьажкlаш дlайийна баргба уж. Цу гlулакха лаьрхlа деррига лаьтта — 900 гектар гаргга.

— Гурахьен бlаьстийн тха боахаме дlадув пхи эзар гектар ялати доакъара культураши, — аьлар совхоза директора Батаев Мухьмада. — Эггара халагlдола балхаш чакхдаьннад. Лоаццача юкъа дlадийнац 400 гектар генараш, иззала кен, 200 гектар горох.

Дlайийна яьннай силоса лаьрхlа хьажкlаш. Цигара, хlара гектара тlара 120 центнер доакъар цаларга сатувсаш ба кхаш леладераш.

— Хаоттам а во бац, болх а сихха хьаlов, — йоахар механизатораша Мусаев Ибраьхlима, Золин Владимира, Эльсанов Ювсапа, Жамирзаев Вахас, кхычар. Норма 7 гектар йолаш, хlара дийнахьа 10—12 гектар дlаювш къахьег оаха.

Ялат дlадувча болх беш итт агрегат яр. Цул совгlа, лаьтта хlаьнде а минеральни удобренеш товса а бицлацар укхазара кхаш леладераш.

В. КУРБАНОВ,
хьехархо.

Гlийла миска
я са нана,
Ха дlаяха
йолаш къаьна,
Дукха дайна,
дукха лайна
Тхо шийн бераш
кхеде гlерташ.
Шийн кlориаш
мерза хьесташ,
Шийн кер меца —
тхо дузо гlерташ,
Лийннай дукха
ше са детташ.
Шийн бара цо
кодабаьбац,
Шийгара хьел
цо къердадаьдац

Нана

Оарцах довла
цо яьхадац,
Ше дlакхихьаб
шийгара бала.
Шийн синеца
ше садетташ,
Шийн халонаш
ше дlатетташ,
Даькъала е хьо
везча дала.
Ер дуне lе
миска дуаш,
Ер дуне lе
гlийла дуаш
Хьийгаьц хьо
берста барех,
Къийхка яц хьо
гlийлачарех.
Хьо мискачоа
каре кховдар,
lа гlийла вар
хоза хьоестар.
Ламаза тlехьа
хьай дуlаьцa
Байнераштa
маьл дlателар,
Цар цlераш lа
хьамсара йоахар
Даьлага хье
гlийла кхайкаш.
Хьа дуlаша,
хьа сагlаша,
Хьа хьаьналча
гlулакхаша
Тхо лоредир,
хьалкхедир.
Хьаьнал деха
тхо lомадир.
Дега йlовхал
тхона елар,
Сина хозал
тхона елар,
Хье къоанала
дарба далере.
Хьогара сога
луш яларе
Шек дlавоацаш,
веха воацаш,
Хьа воlo из
хьаэцаргьяр,
Хьа халонна
кlалъоттаргвар,
Хьона хьалха
са lодилла
Веха воцеш
дlагlоргвар.
Хье цlий да тха
пхьаьнашка лелар,
Хьа дог да тха
керара дар.
Тхо мел даха,
тхо мел лела
Тха дегашка
хьо хург ма я,
Кера синахь
хьо хург ма я,
Хьо тха миска
хьамсара нана
Даькъалъе хьо,
Везча дала!

М. АУШЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

ДОГ ЛАЗАЧОХ ДУВЦ

«Терек» яхача мебельнодахчан хlамаш еча объединене структурни подразделенеш боахам лелабара расчетага йоалача, производства дикагlйолча методашта пропаганда еча, уж юкъекхувлача хьинаре дакъа лоац «Деревообработчик» яхача дукха тиражни газета. Цун йоккха йоацача коллективо дукха болх бу объединене болхлоша кепайоазон тlа гlолла шоай дог лазачох, хилча бакъахьа хетачох, къоастае эшача проблемаех дувцийтара юкъеозаш. Масала, болхлоша, инженерно-технически болхлоша, керттерча специалисташа шерра дувц шоай предприятерча проблемаех, толамех, производственни вахарах, иштта партийни а профсоюзни а организацей проблемех, уж къоастаяра наькъаш белгалдоах. Газетаца айхха бувзам лелабечарех ба объединене керттера бухгалтер Н. В. Макруха, цехкомий председателаш Т. П. Кривцова, А. И. Белова, ФЗУ оператор Б. Тангиев, къахьегамеи алапеи, технически отделий болхлой — И. Егорова, А. Сорокина.

Цар газета оагlонаш тlа кепаетт заметкаш, информацеш, партийни вахарах дувца материалаш. Цунца цар ерригача предприяте вахарах йола информаци лу.

Объединене керда корпусни а цlагlа лелаю а мебель арахецарга дала кийчо еш хиларах дувцаш газета тlа араяьннай № 3 йолча мебельни фабрика цеха начальника С. Яшуркаева, объединене керттерча технолога М. Л. Савельева материалаш.

Хоржамий кампани йолча хана газетаца айхха бувзам лелабора агитцентра заведующе М. И. Дараева, заместитела М. Эльдерханова, ответсекретара К. Денискина, иштта кхычар.

Шийна теркам тlаозийташ яр фанеровально - заготовительни цехе малхбузенгерманиски производства «Имк» яха линии юкъейоалаярах дувцаш йола Б. Тангиева, «Слава» яха керда мебельни набор арахеца кийчъеш хиларах йола С. Яшуркаева статьяш. Цар тlа автораша коллектива баргболча пайдах, цун сий лакхде йиш йолча гlулакхех дувцар. Иштта газета оагlонаш тlа араювл квартираш, дефицитни товараш декъача социалистически нийсхон принципаш телхаярах, болхлошта лерттlа гlулакх ца дарах, соцкультбыта объекташ хьалъяра йоагlа терко ца ярах дувцаш йола критически статьяш, корреспонденцеш. Газета болхлоша мамогга цу лостамагlа къахьегар шоай керттерча декхарех цаl лоархl.

Иштта каст-каста дош луцlихезача lилманхошта, экономисташта шоашта хетачох лаьца газет дешарашца дагабовлара. Масала, редакце кепатехар вовзаш волча экономиста, профессора Р. Хасбулатова «Фу лу перестройкас сага?» яха кlоаргга чулоацам бола, статья.

Газета тlа наха теркам тlаозаш я «Кулгалхошей керттерча специалисташей болхлошца леладу гlулакх» яха рубрика. Цун кlала болхлой еша безам боагlаргбола материалаш кепаетт.

Иштта дукха тlемен къахьегамен ветераний вахарах дувцаш йола материалаш арайоах.

Хlаьта иштта «Деревообработчик» яхача газета объединене партийни организацена пропагандистски болх чакхбаккхара дика гlо ду.

l. МЕРЖОЕВ,
«Деревообработчик» яхача дукха тиражни газета сотрудник, тха штате воаца корреспондент.

Сийлахь-йоккхача Коталон 45 шу дузаш

Дош кхоачашдир

Фартанга яхача хин йисте улл Даьттагlе. Цигара 1939 шера Цlеча Эснаре гlулакх де вахар Хайров Ювнас. Цу хана цун ткъо шу даьннадар. Хьалхагlа Благовещенск яхача городе гlулакх деш хилар из. Фашисташа вайца тlом хьоабалехьа Литове Тауругис яхача городе нийслу ер чувоагlа батальон. Доазонна 27 километр мара гаьна яцар из город. Укхаза латтар 183 номер йола стрелкови батальон. Батальона командир вар подполковник Жуковский. Цхьа ха яьлар салтий тlема гlулакха lомабеш, ховш дар немцаша шоай дивизеш доазонна юхе хьатlаозаш йолга.

Хьатlакхаьнар 1941 шу. 22-ча июне тlом болабелар. Жуковске батальона тlадиллар Старая Русса яхача моттиге фашисташ тlемеца совцабе, аьнна.

Болабелар бирса тlом. Цу тlем тlа дакъа лаьцача хlанз Нестеровски станице вахача Оздоев Хьажбикара дувц:

— Бийсана сахьат доалача хана дар из. Оаха 40 совгlа фашист вийра, йохайир 7 машина, 11 мотоцикл. Немций тlабоагlаш латтар, ракеташца тха моттиг сийрда а йоахаш. Цу хана бе автомат а йоаллаш, нийсса ура а этта, «Сона тlехьа, кlантий!», — аьнна моастагlашта тlаведар Ювнас. Цкъарчоа, машинаш а мотоциклаш а йита байдар немций, бакъда, са меттадеча юха а тlом бе болабелар уж. Цу хана хала човнаш хинна Ювнас вежар. Се чов хинна воллашехьа, 30 метр гаьна дlавихьар аз сай новкъост. Дукха ха ялалехьа кхелхар из. Дукха езар цунна шийн Даьхе, цудухьа цунна эшшача хана дlаделар цо шийн вахар.

Цун дас Мухьмада дукха ха яьккхар шийн воl лехаш, хиннар фуд ца ховш. Эггара тlехьа 1952 шера Павлодарски областерча Максим-Горьковски военкоматера письмо дера цунга:

«Грозненски областа Галашкински района Даьттах яхача юрта 1919 шера ваь а хьалкхийна а вола хьа воl Хайров Ювнас тlема присягана тешшаме а волаш, денали майрали гойташ Социалистически Даьхе бахьан долаш моастагlа духьала тlом беш вийра 1942 шера 9-ча январе. Из дlавеллав Старая Русса яхача моттиге».

Бирсача тlемо дукха нах боабир. Ювнас хlанз а вахаш хургвар. Езаш хиннай цунна Фатима яха йоl. Эсаре ше водача хана, Даьхенна эшшача сай вахар дlалургда аз, аьнна, ше цунна денна дош кхоачашдаьд Хайров Ювнаса.

Даьхе бахьан долаш тlем тlа байнарий масса а йолча хана сий хилда!

Т. ХАШИЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

СУРТА ТlА: Хайров Ювнас.

Дикагlчарна совгlаташ деннад

Соахка хинначул тоъал дукхагlа шура йохк хlара дийнахьа паччахьалкхенга Грозненски района «Ильинский» яхача совхоза хьайбаш леладераша. Къаьстта сиха алсамъяьлар продукци баьццара конвейер болх бе йолаелча.

Керда хьекха раъс эггара дикагlйолча силосал толашагlа я. Иштта уйла йолаш я из доакъао кийчъеча белгалъяьнна Есантукаев Ахьъяд керте латта звено.

Чlоагlа раьза ба цу звенона совхоза № 2 йолча шурий ферма болхлой. Баьццара доакъар телар бахьан долаш дикка шура тlатехай дояркаша Гезиханова Хьавас, Сулумханова Тамаре. Анзорова Нюрас, деттача доахана. Хьайбашта дулх тlакхетара планаш кхоачашъю lаьсий леладеш йолча Гичанаева Халипатаси, скотника Сулумханов Мухьмадеи. Укх деношка лакхе бийцача хьайбаш леладерашта премеш еннай.

С.-М. ЯСУЕВ,
«Заветы Ильича» яхача газета болхло.

Тхона новкъостал эш

Укх аз яздечох сона зе дала а мег. Бакъда, гlишлош ю кооперативаш хьахиннача хана денз хадданза паччахьалкхен предприятешка болх беча гlишлонхой гlулакхаш чlоагlа телхад. Йоккхийча панелех гlишлош еча тхоай монтажникий бригадах лаьца цхьа масала мара доаладергдац аз.

1989 шера март бетта хьахилар тха дика коллектив. Бригадера берригa болхлой дика специалисташ ба, шоай гlулакх дезаш а довзаш а нах ба, шоай объекте дог цlена къахьегаш а ба. Хlанз оаха хьалду Грозне Бутырина цlерагlча улицагlа 120 квартира йола цlенош. Бархlагlа этаж етта даьнначул тlехьагlа тхона бlаргадайра тхоацта оттаяьча крана нийслагlча этажа тlа мухь хьалтlабоаккхалургбоацилга. Из хlама цу сахьате тхоай кулгалхошка дlадовзийтар оаха. Кхыйола кран оттаергья, аьлар цар. Из дар дlадахача шера октябрь бетта. Бакъда, кран хlанзалца оттаяьяц.

Оаха кхерамзлен техника теркал а ца еш, балхаш дир, кхыметтел тхоашта кхыйола кран оттаергья яьха цхьа блок а йотташ. Цхьанне а из зензар, бlарга а довнзар.

Укх тlеххьарча бинъ бетта иштта болх баьб оаха, тхоай низаца даь йистедаьккхар Ипподромни микрорайон оалачара цхьа цlа. Кхыча бригадана новкъостал даьд. Хlанз вин саг кхыча бригаде болх беш ва. Хlаьта вож итт саг бlарччача деношка де хlама доацаш объекташка гобоахаш лел гlишлон материалаш ца хилар бахьан долаш.

Укх деношка 10 тонн цемент енаяр. Берригa болхлой отделочни болх бе эттар, монтажникаш, плотникаш, сварщикаш цу балха специалисташ боацаше.

Гlишлош хьалъяра эшаш йола материалаш лоаттаяйта тхона, аьнна, дехар даьд оаха КПД завода а тхоай а кулгалхошка, из аьннад оаха цlенош деча комбината начальникага а.

Бетон ех lа, хlаьта из кооперативашка дlайохи, хlана аьлча цох пайда боаландаь. Гlишлонхоша - м сабар дергдар, аьнна, хет царна. Гlишлой йоакхо е дезал боаца нах болаш санна да царцара гlулакх. Хlаьта тха бригадацара нах дезал а болаш ба. Цар да 36 бер а. Уж кхаба деза гlишлонхой шоашта доагlача алапех. Царна эш чубаха квартираш а. Царех дукхагlбараш квартирашта аргlана латта 8—12 шу даьннад. Цу наьха хьаштий йоакхо е езар малав хар ловра сона.

Аз эггара хьалха яздаьд докладной комбината начальникага. Бакъда, цунга цхьакнха саг а хьежавац. Хьакимашка йиш яц болхлой хьаштешка хьажа, кооперативашца да цар гlулакх. Хlаьта уж кооператораш хlара дийнахьа боагlа тхо долча шо санна бола специалисташ беза тхона, аьле. Тха гlишлонхой а дlагlоргбар уж болча, шоашта квартираш яларга дог доахаш юхаувзалу мара.

Хlанз бригада бе болх боацаш я. Хlанз дуккха гlишлонхой оарцагlбаьхаб даь йистедоалаш латта цlенош чакхдахара. Иштта беш бола болх нийса хетац сона, хlана аьлча сел дукха нах вlашагlкхийттача, массане а боаггlача бесса хьабац болх. Цул совгlа, хьадеш дар мадоаггlара дика а хилац.

Оаха массехказа дийхад кулгалхошка цlеной фасад хьахара лоамеш дайта тхона, аьнна. Из кхоачашдеш дац е цунна сагота волаш саг а вац. Ах шу ха я болх ца беш кхоъ башенни кран латта.

Цу дерригнена тlагlолла бригадерча гlишлонхой алапи кlезига хургда. Из бахьан долаш цар балхах дог эккхаргда. Тlаккха балхара дlабовла болалургба. Уж кооперативашка балха гlоргба. Квартирага хьежаш аргlана латтараш мара бусаргбац бригаде.

С. ЧАНТИЕВ,
«Чечингстрой» производственни объединене цlенош деча комбината монтажникий бригадир.

Редакце письмо денад

БАРТ ЧlОАГlБЕ

«Барт эгlабар» ца аьлча, кхы тайпа дешаш корадагlац «Правда» газета корреспонденташа А. Грачевси В. Халинеи язъьяча харцахьарча статьях лаьца. Из бахьан долаш, вайна ховш махиллара, город Назране 6-ча марта денз 14-ча марта кхаччалца дlайихьар итташ эзараш болча наха дакъа а лоацаш йола митинг. Массане а дийцар цаl дар: гlалгlай автономи меттаоттаяр.

Митинг дика чакхъяларах эггара хьалха баркал ала доагlа вай эздий а хьаькъал долаш а болча бокххийча наха. Даьла раьза хилва царна! Иштта доккха баркал оал вай оагlув хьаллаьцача нохчашта, черсашта, карачаевцашта, гуржашта, калмыкашта, азербайджанцашта.

Митинге къамаьл деш цlихезача йоазонхочо Базоркин Идриса аьлар, нохчашта баркал ала дезаш дац, из цар декхар дар, аьнна. Иштта къамаьл дир Шаьлара венача цхьан къонахчо а. «Оаша тхона баркал ала дезац е оаха шоана а баркал ала дезац. Вай цаlаш да. Гlалгlаша хьабехаш бола мохк цхьан гlалгlай хинна lац, из вай мохк ба. Вай лохаш яр гlалгlай бокъо яц, вай массара а бокъо я».

Цар шинне а даь къамаьл доккха маlан а чулоацам а болаш дар. Митинго хьахьекхар вайнаьха оарц даккха дезаш моттиг хилча, моллагlа а оарцагlваргволга. Цохьахьекхар вай къонахчал, эхь-эздел. Сона ловра, мичахьа а вайнаьха саг нийсвелча ше мичахьара хьаваьннав, ше малав, фу леладу из ховш хилар. Цул совгlа, сона бакъахьа хетар, масала, гlалгlай юрт Сурхотlа нохчий юрт Гlойтlа, иштта гlалгlай юрт Галашка нохчий юрт Атагlа, Шатой е Назрань, кхыча шишша юрташта юкъе вlаши гаргалонаш дукхагlа хилча. Уж каст-каста вlаши хьоашалгlа болхаш, вон-дикен деча вlаши оарцагlбоалаш, во гlулакх юкъера дlа а доаккхаш, дика оамалаш кагийча нахаи мехкараштеи дlа а lомаеш бахаре. Кхы а дикагlа хургдар, дика нах, къонахий вlашагlа а беттaлуш, вайна юкъера зуламаш дlадаьхача. Хlана аьлча, тахан кlезига бац дlадехендален хlама а доацаш, вlаши духьала ца болхаш бола нах.

Цу гlулакха лерттlа оарцагlбоалаш бац вай дийша а бокххий а нах. Цар шоашкара де дезаш дола хlама дизза кхоачашдац. Ламаз дар, марха кхабар, гlурба дар — уж далла хьалхашкара декхараш. Бакъда, дlахо зулам ца хилийтара, наха юкъе машар лоаттабара а довнаш дlадахара а деш дукха хlама дац.

Цу хьакъехьа йола сай уйлаш дlайовзийташи сайна дича бакъахьа хетар дlаоалаши аз массайттаза кхьхат дайтад редакцей болхлошка. Амма, оаш уж дешац эсала къестаду, царех кlезига язду. Оаха хьаязду «Сердало» а, «Ленинан некъ» а газеташ, тхоаш дизза вайнах а лоархlаш. Тхона хов оаша яздер. Цудухьа аз шоах бехк боаккх оаша шоай декхараш дизза кхоачаш ца дарах. Нагахьа санна, тхона нохчий меттала деша хац яхе — шо нийса дац, тlаккха оаша шоай воша лархlац.

Нохчий, гlалгlай, аькхий, маьлхий — вин вошах хьабаьннаб. Уж вин воша ва. Вай вlаши къестаде доахке, вай къонахий дац.

А. УМАЕВ,
Сунженски района Орджоникидзевская яхача станице вахаш вар.

ЦХЬАН МУГIАРЕ А ЛАТТАШ — ЛЕРХIАЧУНГА

1990 шера I квартале Къулбаседа Кавказа автономни республикаш социально-экономически дегIаяхкар

1990 шера I квартале Къулбаседа Кавказа автономни республикашка экономикана социальни лостам балара процесс дIахо хьош хиннай. СихагIа дегIаенай наха эша хIамаш хьадеш йола производство, дегIадаьхкад товарооборотен маьхагIа гIулакхаш дарен боарамаш.

Цунца цхьана республикай халкъа боахам чоалханеча хьалашка дегIабоагIаш хиннаб. Дуккхача къахьегама коллективаша планови а договорни а декхараш кхоачашдара бола шоай бехктокхам мелбалийтаб, чакхъяьннача митингаша негативни Iаткъам баьб социально-экономически дегIаахара.

Из бахьан долаш лохъеннай продукце лоархIамегIа дола дуккха тайпаш хьадарен арахецарен боарама темпаш. ХIанз а йолаш я бахача наьха ахчан доходаштен царга дIакхоачача товараштен юкъера диспропорци. ДегIаенай продуктай а хIара денна наха эшаш йолча изделей а дефицит. Тоалуш дац гIишлош хьалъечара хьалаш а.

Промышленность

Къулбаседа Кавказа автономни республикашка дIахо чакхъйоаккхаш хиннай экономически реформа, леррагIа кIоарглуш хьайоагIа перестройка процесс, дукхагIа арахийцад халкъа эша товараш, уж арахецара хьинарегIа юкъе кхийллай профильни доацача доакъой предприятеш. Уж арахецара планови заданеш кхоачашъяьй ерригача республикаша, хIаьта 1989 шера I кварталаца нийсдича уж арахецилга лакхденнад 3 процентагара 6 процентага кхоачаш.

Промышленни продукци дукхагIа арахецилга Iалашдаьд къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа, болх беш бола нах дуккха кIезигагIа а хулийташ.

Цунца цхьана лаьгIъеннай къахьегамен производственни дисциплина, юкъагIа баьхаб транспорта, предприятеш бийдалца, материалашца, комплектующи изделешца Iалашъяра болх. Из бахьан долаш договорни декхарий боарам лохбалийтаб. Продукци лоаттаяра план кхоачашъяьяц ерригача республикаша.

1990 шера I квартале Къулбаседа Кавказа автономни республикай промышленни производство соахка цу хана хинначунца нийсйича кIезигъеннай. Продукце цхьацца дола тайпаш арахецара планагIа лаьрхIа хиннача боарамашка кхаьчаяц промышленность.

Иштта, Нохч-ГIалгIай АССР-е заданеех лаьрхIа хинначул кIезигагIа арахийцай полиэтилен (план кхоачашъяьй 80 процент), кхачани дулха-шурин промышленноста эшаш йола технологически оборудовани (69 процент), гIулакха дIайохийташ йола хьу (89 процент), пенаш хьалдотта материалаш (91 процент). Ритмично арахецаш яц хIанз а продукци.

Бокъонца вIаштIехьдаьхадац предприятешта юкъе, духхьалара боахама бувзамаш, массанахьа дика болх беш яц дукка затраташ яра механизм.

1990 ш. I квартале промышленносто баьча балха керттера хьокхамаш:

(проценташ).

	НГIАССР	СОАССР	КБАССР	ДАССР
Паччахьалкхен заказаген потребителашцарча договорий *ларда тIа духхьаларча* бувзамашкен хьежжа продукци лоаттаяра план кхоачашъяр	98,8	97,9	99,7	99,4
Соахка укх хана хинначунца нийсйича дегIаахара темпаш:				
продукце боарама (балхаш, гIулакхаш)	101,0	100,0	100,5	97,4
къахьегама овсарлева	102,7	103,1	104,2	98,3
Пайда бара план мишта кхоачашхила тарлу	104,9	100	105,3	98,3
Халкъа эша товараш хьадара план кхоачашъяр	103,1	102,9	106,3	103,9
цу даькъе:				
кхачан доацараш	103,2	103,2	106,4	101,9
1989 ш. I кварталца нийсдича халкъа эша товараш хьаделга дегIадара темпаш	114,2	105,7	105,9	114,9
цу даькъе кхачан доацараш	107.7	104,6	114,9	114,1
Договорни декхараш кхоачашданза йолча предприятей дукхал	21	19	7	13

Агропромышленни комплекс

Кхашка шерра дIадоладаьд бIаьстан балхаш, йоллаш латт карарча шера хьокхама йола лард, чакхдоалаш лат хьайбаш Iангара доахилга.

1990 ш. январе — марте колхозашка а совхозашка а хьайбай продукци яьккхар:

(проценташ).

	НГIАССР	СОАССР	КБАССР	ДАССР
Соахка укх хана хинначунца нийсдича дулх даккхар	117,0	99,2	91,4	97,9
Соахка укх хана хинначунца нийсйича валови шура яьккхар	87,0	98,0	100,4	96,1
Соахка укх хана хинначунца нийсдича фуаш гулдар	154,0	103,0	99,0	96,4

Ерригача республикай хьайбаш леладераша, Кабардино-Балкарски АССР-гара дIаниккхараша, шура яккхара темпаш лохъяьй

1990 шера январь-марте хьайбай продуктащца заготовкаш яра план кхоачашъяр

(проценташ).

	НГIАССР	СОАССР	КБАССР	ДАССР
Хьайбаши оалхазараши	104	90	120	93
Шура	85	94	103	91
Фуаш	77	106	109	95
ДIадахача шера укх хана хинначунца нийсдича хьайбай продукташта заготовкаш яра боарамаш:				
Хьайбаши оалхазараши	112	100	92	90
Шура	83	101	101	91
Фуаш	172	103	87	99

Капитальни гIишлошъяр

Ерригача республикай гIишлон организацеша 1990 ш. I квартале биззача боараме караерзаьяц гIишлон-монтажни балхаш дара хьожаяь средстваш. Пачхьалкхен капитальни вложенеш караерзаяра боарам 15 процентал тIехьабаьннабац, хIаьта Нохч-ГIалгIай АССР шера йолча лимитах алхха 12 процент мара бац из. Дикка лаьгIъеннай 1989 шера цу хана хинначунца нийсйича темпаш. Керттера фондаш болх бе йолаялийтай шера йолча заданех алхха 7 процентал дукхагIа йоацараш. Овлангара хувцамаш хиннадац наха чуIе цIенош хьалъдеча а. Хьалха санна I квартале планагIа шера лаьрхIачарех кIезига дакъа мара хьалдаь далац наха чуIе цIенош, из бахьан долаш юхедиса дакъа йистедаккхара эшаш долча гIишлон-монтажни балхий боарам лакхлу.

ГIишлон производственни база мела хилар, дуккхача объекташта дIаенъаш хилар, шу чакхдоаллаш штурмовщина еш хилар — из да хьалъеш йолча объектай дикал лохлуш хилар.

ГIирсаш хьалдара заданеш укх шера I-гIча квартале кхоачашъяр хьахьокх укх даннеша:

(проценташ).

	НГIАССР	СОАССР	КБАССР	ДАССР
Керттера фондаш болх бе йолаялийтара шера план кхоачашъяр	6	7	7	6
Деррига чуIе цIенош хьалдара шера план кхоачашъяр	4	15	12	8
Капитальни вложеней шера лимитах пайда эцар	12	15	15	14
цу даькъе:				
ГIишлон-монтажни балхаш	10	12	15	15
ЧуIе цIенош хьалдеча капвложеней шера йолча лимитах пайда эцар	8	14	12	17

Торговли

Къулбаседа Кавказа автономни республикай торговле сето тIехь-тIехьагIа лакхъю товарооборота темпаш.

Рознични товарооборот, общественни кхача цунна чу а боагIаш, 1990 шера I квартале дегIаенай соахка цу хана хинначунца нийсйича автономни республикашка массанахьа 14 процентагара 22 процентага кхоачаш. Эггара дукхагIа из дегIаенай Нохч-ГIалгIай АССР-е — 122 процент, цу даькъе потребительски коопераце торгующи организацешка — 126 процент.

Лохе йоалаьча даннеша хьахьокх Къулбаседа Кавказа автономни республикашка рознични товарооборот, цунца общественни кхача а болаш, дегIаяра темпаш:

(проценташ)

	НГIАССР	СОАССР	КБАССР	ДАССР
Соахка укх хана хинначунца нийсдича дегIаахара темпаш	122,1	114,7	114,4	119,1

Овсаре къахьегарал совгIа шоаш хьаеш йола продукци даим тIехдика мара ца хулийташ, къахьегаш бола машинашъераш дукха ба Ахриев ГIапура цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода коллективе. Цун керттердар да шоай продукци тIа-тIа дикагIа хилийтара шоашта тIалатта бехктокхам боккха хилар цар дика кхетадеш хилар. Из тамаш а яц. Заводе арахеца электросверлильни машинаш, кхыйола продукци вай мехка дIакхаьча ца Iеш, доазол арахьарча итташ долча мехкашка дIакхоачаши цар дика дIаэцаши я. Долче, наьсарерча завода сий лакха лоаттаду цар шоай потребителашта хьалхашка.

Цу лостамагIа къаьстта дика болх беш хиларца белгалваьнна ва укхаза предприяте инструментальни цехера фрезеровщик Iзмайлов ИсмаIалий Iумар. Духхьал цу цхьан заводе из къахьегаш вола пхийтта шу совгIа ха я. Цу шерашка завода машинашъерашта юкъе яьржача яхье даим хьалха латташ хьавоагIарех ва из. Цхьа маIан долаш да из а. Ше хьадеш дар тазмастта, бе-башха ца хеташ дечарех вац Iумар. ЧIоагIа уйла тIаяхийте, ше балха тIа гIалат ваьнна новкъосташта а кулгалхошта а хьалхашка цIийвала везаш моттиг ца нийсъялийтара хьинар кхо ца деш къахьегарех ва хьалха латта фрезеровщик. Цхьаккха смена дIаяхийтац цо ший норма 150 — 170 процент кхоачаш ца еш. Цудухьа заводерча машинашъерашта юкъе хьалхарчарца рапорт делар I. Измайловс укх шера хьалхарча биъ бетта задани кхоачашъярах. Овсаре къахьегарал совгIа цун продукци цкъа дIаелча, соца ца еш хийцца чакхйоалийт ОТК тIахьожамхоша.

Завода коллективе моллагIа дIадоладеча кердачун инициатор а хиле дIаоттарех ва Iумар. Производства визза вола да ше лоархIаш, цунах дог лазаш, шийна тIабилла болх массаза а цIена кхоачашбеш хьавоагIарех ва из.

Цудухьа из мел вовзача болхлоша, цеха, иштта завода кулгалхоша укх тайпара характеристика лу цунна: «башха-дика производственник, организатор, кагирхой хьехамча, тешаме новкъост ва Iумар». Из доккха тешал да. Цо ший опыт дог раьза долаш дIа а йовзийташ хьалкхебаь говзанчаш а кIезига бац заводе. ХIаьта а сай балха тIа деррига а сона ховш да, яха курен сонтен уйлаш йолаш вац из. Долче, шийл хьалха укхаза къахьега болабеннача йоккха опыт йолча фрезеровщикашца насткаста дагавувлаш го йиш я из. Цудухьа тIа-тIа кIоаргагIа йовз цунна ше каральцача профессе къайленаш. Цунга хьежжа беттагара беттага йоккхагIа хул къахьегаме цо йоаха коталонаш а.

Иштта болх беча Измайлов Iумара тийнна сийлен грамоташ, ахчан премеш, маьхера совгIаташ дукха да. Массехк пятилеткагIа ударник яха сийлен цIи тиллай цунах. «Социалистически яхье котваьннар» яха сийлен знакаш тийннай цунна. Цу совгIаташа къаьгга хьахьокх цун къахьегама никъ доккхалде йиш йолаш, сийдолаш хилар.

СУРТА ТIА: фрезеровщик I. Измайлов.

С. ПУГОЕВА сурт.

ДукхагIа дехкад дулх, чкъаьран продукташ, фуаш, кандитерски изделеш, телата кога гIирс, кIадаш, даьреш, барзкъаш, трикотажни изделеш.

Цхьабакъда, хIаьта а наха ма эшша кхоачам болаш яц колбасаш, шурий продукташ, кIезига я тикашка йохкаш йола баьца даарий продукци, ха яхача наха эшаш дола барзкъаш а кога гIирс а кIезига ба.

Къулбаседа Кавказа автономни республикай промышленни предприятеша хIанз а кхоачамболлаш арахецац бахача наха чIоагIа хоатташ дола халкъа эша товараш — мебель, плащаш, курткаш, телата кога гIирс, берашта а боккхагIчарна а лаьрхIа колготкаш, трикотажни изделеш, и. кх. дI.

МаьхагIа ду гIулакхаш

Бахача наха гIулакхаш дара сфера предприятешка хьежжа маьхагIа наха гIулакхаш ду халкъа боахама кхыча доакъой предприятешеи организацешеи. Цхьабакъда, маьхагIа гIулакхаш дара сфера хIанз а мела дегIайоагIа. 1990 шера I квартале маьхагIа деча гIулакхий боарам юкъера лаьрхIача 2 миллион сом, вешта аьлча 6 процент мара лакхбеннабац. Наха эшаш дола дуккха гIулакхаш царга дIа ца кхоачаш дус, из бахьан долаш цар потребительски расходаш кIезига я. Городашка бахача наха ду гIулакхаш 2 — 4-зза дукхагIа да юрташка дерел. Ерригача республикашка I квартала планови заданеш кхоачашъяьй, цхьабакъда, цу гIулакхий, заказаш кхоачашдара дикал хIанз а лоха я. Цхьадола заказаш кхоачаш ца деш дус эшаш йола материалаш, запасной оатхалаш, оборудовани ца хилар бахьан долаш.

	НГIАССР	СОАССР	КВАССР	ДАССР
Бахача наьха маьхагIа гIулакхаш дара боарам (миллион сом)	31,9	27,4	38,3	35,6
I квартала план кхоачашъяра процент	102	100,6	104	100

Дика къахьегаш, шийна хьалхашка латтача декхара бехктокхаме хиларца белгалйоалаш я «Терек» яхача мебельно - дахчах хIамаш еча объединене шоллагIча мебельни фабрика станочница Мавсурова Тумиша. Ший план хадданза 110 а кхы дукхагIа а процент кхоачашъеш хьайоагIа из дукха хана денз.

СУРТА ТIА: хьалхалатта станочница Т. Мавсурова.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

ПРОМЫШЛЕННИ ПРЕДПРИЯТЕИ ПРОДУКЦЕ БОАРАМ ЛАКХБАЛАРА ТЕМПАШ (БАЛХАШ А ДАЬ ГIУЛАКХАШ А (проценташ).

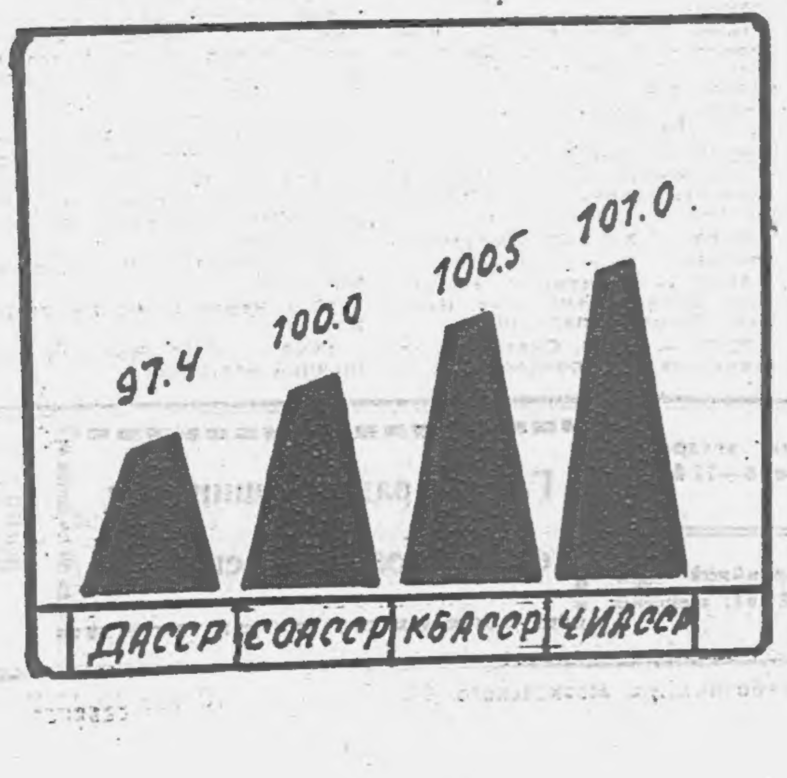

СОАХКА УКХ ХАНА ХИННАЧУНЦА НИИСДИЧА УКХ ШЕРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛЕ ДАЬККХА ДУЛХ (проценташ).

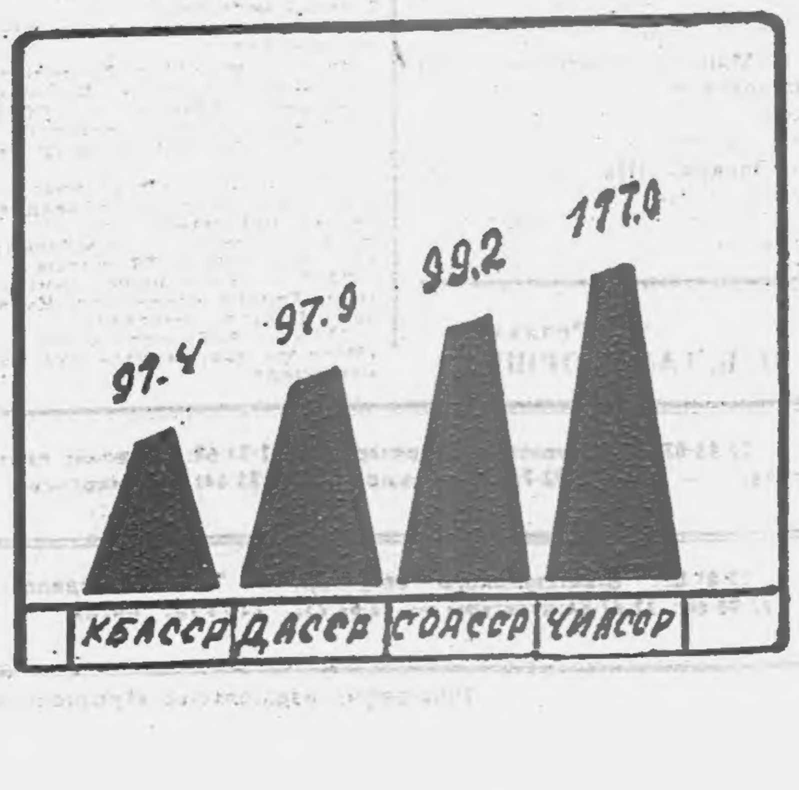

ДIАДАХАЧА ШЕРА ЦХЬОАЛАГIЧА КВАРТАЛЕ ХИННАЧУНЦА НИИСИЧА ТОРГОВЛИ ДЕГIАЯРА ТЕМПАШ (проценташ).

УКХ ШЕРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛЕ НАХА БЫТОВОИ ГIУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (проценташ).

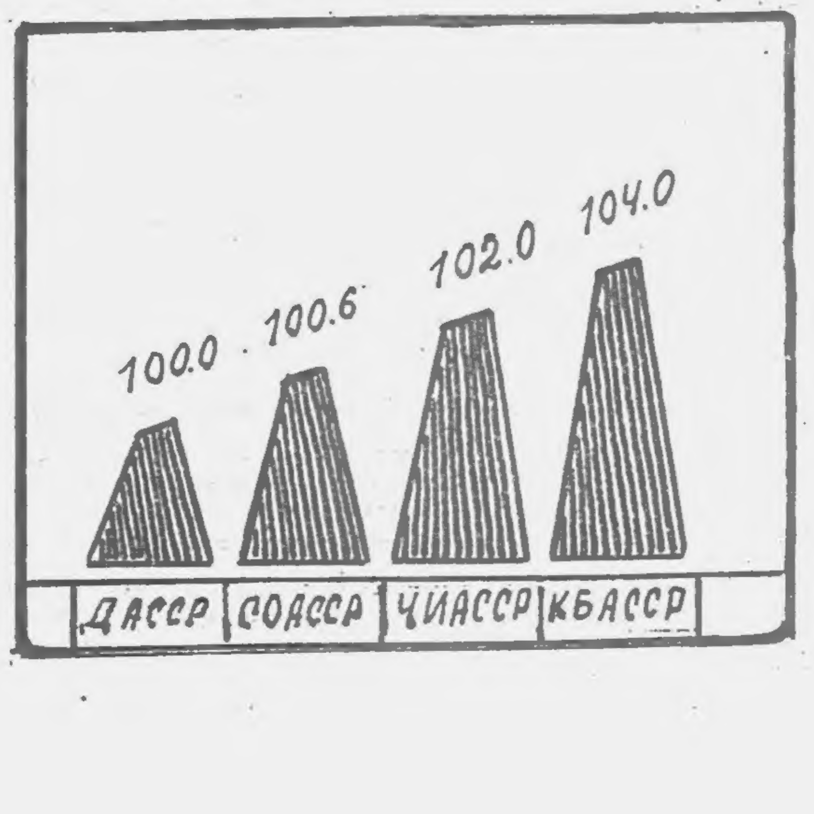

«Чиплодосемпром» яхача объединене зизаш леладеча комплекса болхлоша майски цIей хьатIакхоачаш 100 эзар гаргга роза яха а 20 эзар гвоздика яха а зизаш кхедаьд.

СУРТА ТIА: хьалхалатта болхло Микулова Хадижати йоккхагIйола агроном Марченко Еленаи.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурт.

Даим халкъаца

Республика Ленински комсомола преме лауреата, къонача гIалгIай поэта Вышегуров Мухьмада кхоллам наха безаш а цар лоархIаш а ба. Цун арадаьннад массехк поэтически книжка. Цул совгIа, Мухьмада боах бу литературоведене, вай метта орфографи а алфавит а тохкаш, тоадеш. Иштта, Iилман сборникашка арайийннай цун Iилман статьяш. Масала, «А. Ведзижева «Шелбенна кхуврч» яхача романа мотт», «ГIалгIай поэзе 50 — 80-ча шерашка дегIаахара наькъаш», Цо язъяьй «гIалгIай поэзи» яха монографи. Из вайна махарра, «Лоаман Iуйре» яхача альманаха редактор ва. М. Вышегуровца вай литературах лаьца къамаьл хилар тха корреспондента.

— Мухьмад, вайна ховш ма хиллара, хIара къаман литература бе-беча исторически ханашка шин халкъа дикадар, цун бала хьахьокха, цун ниийса никъ хьеха къулба хиннад. ХIаьта цу хьакъехьа фу аргдар Iа гIалгIай литературах?

— Из Iа яхар моллагIча литература декхар да. Из шин декхар кхоачашдеш хьаденад гIалгIай литература а. Къулбаседа Кавказе Советий Iаьдал эттачул тIехьагIа, гIалгIай литература малхадаьннача дийнахьа денз из даим дувзаденна хиннад халкъаца. Масала, 20 — 30-ча шерашка, Советий Iаьдал дегIадоагIача хана, кердача вахара назманчаш а хинна дIаэтта хиннаб Гойгов Iадал-Хьамид, Озиев Ахьмад, Беков Тембот, иштта кхыбараш. Даймехка тIом хьайначул тIехьагIа вай халкъ Даьхе лорае тIахьехаш йийкай Яндиев Джамалда, Муталиев Хьаж-Бийкара, Хамхоев Ахьмада, Базоркин Идриса оаз. Шоай йоазонашца цар хьахьокхаш хиннай Iазап дахьаш йоагIа фашизм. Из хIалакьяра дог ураувттадеш хиннад бIухой. ГIалгIай литература кхыметтел халкъага бала бенача шерашка, цун кхелаца цун вахарца ийна хинад. Гунахьа доацаш вайнах СибарегIа Iобахийттача хана шоай йоазонаш хьаихоллаш хиннаб вай йоазонхой. Из сона къаьгга гучадаьлар «ГIалгIай поэзи» яхача монографе тIа аз болх беча хана. Халача 40-ча шерашка цар керда йоазонаш хьакхоллаш къахьийгад. ТIаккха цIадаьхкачул тIехьагIа арадаьнна керда романаш а стихаш а вай литератураца чам болча наха дика довзаш да. Из кердадаха дезац, аьнна, хет сона.

Къаьстта халкъа вахар, цун кхел. бала бувца доладелар вай литература перестройка шерашка. Хьалха дIакъайла, ювца йиш йоацаш хиннача темаех, истоpe оагIонех лаьца тахан майра дувца йиш я. Хьалха хийла яздора дег чу кхыдар а долаш, хIаьта иштта деш дола йоазув чIоагIа Iаткъаш дар кхетама а нигата а. Тахан йоккха паргIато еннай хетар, дагаргдар дувца. Цхьабакъда, сона геттара бакъахьа хетар перестройка хам а беш, алхха бакъдар дувцаш хилча. Тахан гIалгIай литература декхар да, аьнна, хет сона, бакъдолчоа тIехьа оттар.

— Мухьмад, керттерча даькъе, малагIча лостамагIа дегIаухаш санна хет хьона вай литература таханарча дийнахьа?

— Вай литература массаза поэзи хьалха латташ хиннад. Вешта аьлча, поэташ дукхагIболаш. Тахан а иштта латт гIулакх. Цхьабакъда, дикалга диллача проза толамаш дукхагIа да, аьнна, хет сона. Аз иштта хIана ях? Тахан вай литература дешачарна дукхагIа довз И. Базоркина, А. Бокова, А. Ведзижева, И. Дахкильгова, М.-С. Плиева, С. Чахкиева романаш. Из цецвала хIама дац. Цар романаш вай литература — боккха толам ба. Со ала валлац, вай поэташ бац, аьнна. Вайна махарра, моллагIча къаман поэзе сий доакхаргдолаш поэташ бар Дж. Яндиев, Хь. Муталиев, иштта тахан болаш бараш. Сона хеташ, поэзе болх беш дукхагIа кагий нах хилар вай кепайоазон халонашца дувзаденнад, ховш да, вай метта орфографи, алфавит тоаде дезилга. Цар тIа дуккха кхоачамбоацараш да. Цудухьа, вай наьна меттала язде а деша а хала да.

— Мухьмад, тахан «Лоаман Iуйре» яхача альманах къона литератораш кхебара, цар йоакхо яра, маьрра цар творчески говзал гучаялкхахара хьакъехьа деча новкъосталах Iа дийцача бакъахьа хетар.

— «Лоаман Iуйре» дешачар зийна хургда — оаха каст-каста кепаетт къоначар стихаш а дувцараш а. ХIара шера, альманаха кхоалагIйола номер, ерригa хIана лац, аьнна, къоначарна дIаяла гIерт тхо. Бакъда, укх шера тха из вIаштIехьдаргдац. КхоалагIча номер тIа оаха кепатох Казахстанерча йоазонхой произведенеш. Тахан альманахаца бувзам болаш ва бIаь совгIа къона йоазонхо. Царна оаха тхоашта могаш дола новкъостал ду. ДикагIйола произведенеш кепаетт. Из болх дIахо дIабахьа лерхIаш да тхо.

Цхьабакъда, къонача йоазонхоша шоай кхоллама болх цIенхаштта бича бакъахьа хетар сона. Цхьаболчарна мотт шоаш Iо мел язбаь мугIа оаха альманаха тIа баккха безаш санна. ХIаьта, цхьа-ши стихотворени а язъйний «ер моргаш яц» акхарна кепатоха а еза, аьнна, вай хьаоттар а нийслу. ТIаккха царна товра Iа ца дича уж эгIазъух. Шоашта футтаре йича санна хет. Иштта хета мегаргдац, хIана аьлча, футтаре, харцо яха кхетамаш литературас къоабал дац. Къоабалдац уж, альманаха редколлегес а. Оаха тхоай авторашкара хьадех литературе бе ма боагIа болх бар, ди тIехьа шоай говзал лакхъяр. Дика язъяь стихотворени а дувцар а редакце хьадеча тхона цох дика кхаъ а доккха дикахетар а хул. Укхаза теркал де деза цхьаькха цаI. Тха а авторий а хьацташ, тхона массанена дезар кхоачашде таронаш яц альманаха. Тхо хьежаш а сатувсаш а да цох кастлуш журнал хургхиларга. ТIаккха дукха дикагIа аьттув хургба керда йоазонаш довзийта а вай литература дегIадоагIача новкъостал де а.

— Мухьмад, тахан вай массане а чIоагIа са а тувсаш дувцаш да гIалгIай автономи меттаоттае еза, яхаш. Из дош оттадаьд вай парте, правительства органашта хьалхашка а. Автономи хилча вай литература а мотт а дегIадар миашта хургдар, аьнна, хет хьона?

— ВIалла шеко яц. гIалгIашта автономи еза, сага фо эшаш санна. ГIалгIай республика юхаметтаоттае еза шин исторически доазонашка. ТIаккха вай хургба социальни а политически а, экономически кхуврч Цига гулалургба йоазонхой, Iилманхой, артисташ. Вешта аьлча. культура а искусства а викалаш. ТIаккха кхы а чIоагIлургда пар нахацара бувзамаш. Масала. тахан альманаха а гIалгIай йоазонхошта а хала да гIалгIай районашка бахача нахаца айхха бувзам лоаттабе а цига цхьацца мероприятеш чакхъяха а. ХIана аьлча, уж Шолжа-ГIалийна гаьна яда. Тахан кIезига хул вай йоазонхой гIалгIаша болх беча коллективашка. ДукхагIча даькъе, уж хул городерча предприятешка, тIаккха укхаза цар шоай произведенеш эрсий меттала еш.

«Лоаман Iуйре», «Сердало», гIалгIай меттала арамел йоала изданеш гIалгIай мехка хила еза, ТIаккха цар редакцешта гонахьа кхоталургбар штате боаца активисташ. Цар а вIаштIехьамича доал каст-каста Шолжа-ГIалий тIа хьал ахa, хIаьта Буро гIалгIай мехка юкъе улл, Лоацца аьлча, гIалгIай литература, искусства культура сихагIа дегIайоагIаргья, аьнна, хет сона гIалгIай республика меттаоттайча.

— Сона цIаккха а хезадац гIалгIай литературера къаьст-къаьстача художественни произведенешта лерттIа а йоагIача беса а критика еш. Вай литературе кхоачамбоацараш ца хилар да из?

— Цу хьакъехьа аз лоацца ях. Кхоачамбоацараш шортта да. Амма уж дувца безам болаш бола нах кIезига ба. Тахан вай литературе дог-цIена, принципиальни критик ца хилар Iатгкъ из дегIадара. ЗIамига дале а доккха дале а лазара шин ханнахьа дарба де деза. Литература дола дарба да — критика. Критика декхарийла я кхоачамбоацараш хьагучадаха, царца къовсам лоаттабе. Цхьабакъда, тахан вай литературе из долаш дац. Бакъдар хIана дувцац вай: пхьаволча йоазонхочо Iа е йоагIаш йола критика йича хьоца моастагIал лоац. Цудухьа сенна деза сона укхун наIалт, укхо соца леладергдола моастагIал а гоамал а аьле дIа Iа хургва-кх хIарвар. Сона хетачох, из вай литературана пайда баргболаш хIама дац. Е йоагIачун критика е еза, из шийна яьй, аьнна, йоазонхочун эгIазъаха бокъо яц. Яь критика къоабал а еш, тIехьагIа из санна критика шийна ергIоацаш кхы а дикагIа болх бе беза бокъонца волча йоазонхочо. Хила дезар иштта да. Амма, сона-м магац альманаха тIа кепатохаргйолаш критически материал сагага язъяйта. Вай критика ца хилара бехке лоархI аз се а цу даькъе къахьегаш мел вар а.

— ТIехьара хаттар: хьа творчестваца хьаштдолаш бола дукхабараш чIоагIа сатувсаш ба Iа хьакхелла керда произведенеш эрсий меттала араяларга. Цунах лаьца фу аргдар Iа?

— Эрсий меттала аз книжка арахийцадац. Амма стихаш эрсий меттала периодически изданешка арайийннай. Масала, «Огонек», «Дон», «Литературная учеба» яхача журналаш тIа, «Литературная Россия», «Вечерний Ростов», «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» яхача газеташ тIа. Соахка Москве арадаьннача «Отражение» яхача антологе тIа а укх шера Алма-Ате казахий меттала арадаьннача сборника тIа а я са стихаш. ХIаьта а сона дикагIа хет сай стихаш наьна меттала араювлаш хилча. Укх шера гIалгIай меттала доккха стихай сборник арадоал са. Сона дика хетаргдар наха из къоабалдоре.

Интервью яьцар БIАРХОЙ Мухьмад.

СУРТА ТIА: Вышегуров Мухьмад.

Халкъа кхоллам

ЕР СА МЕКХАШ СЕННА ДАЬННАД

Балхара цIавенача цIендаьна берхIен сискали оттадаьд сесага. БерхIа дира хиннаб.

— Ма дира ба ер берхIа, — аьннад цIен-дас.

— Фу аьлар Iа? — тIачайхай сесаг.

— БерхIа...

— Ай, хьайна дIаоттадаьр ца а къердаш, хьекхе хьалдаа авннадеций хьога, — аьнна дIакхайда пецка хьалхашкара аьшкал хьа а нийца, мара тIайолаенннай сесаг.

ХIаьта цIен-да сесагах кхеравенна, кий цIагIа а юсаш, аранккхав.

— БерхIа дира хилча — дира ба а, теза хилча — теза ба а ала йиш еце, ер са мекхаш сенна даьннад мотт хьона, — арара юхачукхайкав. цIен-дас — хьааракховдае цу цIагIа йиса са кий. ХIанз наха со бIаргагой, со сесагах ваьхьац моттаргда.

Iаг наIаргахьа кхоссаб

Хьаша веча морзи сискали хьалхашка оттадаьд фусамнанас. Бакъда, Iаг билла хиннабац.

— Ца юаш хIана вагIа хьо? — хьаьттад фусам-нанас.

— Iаг хьабаргa хьежаш вагIар со м, — жоп деннад хьаьшо.

Сихха пхьегIаш лоатIорга тIаяхай фусам-нана, Iаг дIабала дагахьа. Бакъда, из цига хиннабац. Лехаш-лехаш, цхьа ха яьннача гIолла, наIара тIехьашка хьакорабаьб Iаг. Цигара хьа а нийца хьаьшага дIабеннаб фусамнанас.

— Ше хIама дна ма ваьллинге, хьаьшо наIара тIехьашка юхаIокхессаб Iаг.

— ХIанз фу де воалл хьо? — хьаьттад фусам-нанас.

— Цигара хьа ма йийцабарий из, цига юха дIабилла воалл-кх, — жоп деннад хьаьшо.

Мари сесаги къовсадалар

Цкъа шаьрача новкъа баьнна шоай гаргара нах болча а баха, вордаца цIабоагIаш хиннаб мари сесаги. Ворда шорта йоагIаш хиннай, ераш а багIаш хиннаб сагота а хеташ, цIаккхьача а ца боалаш.

Болхаш, болхаш мара дагадехад, къамаьл деш хилча сихагIа ха цIагIоргьяр-кх, аьнна. Цхьабакъда, сесаг йист а ца хулаш ягIаш хиннай, сагота а йоацаш.

Цкъа шаьрача мукхийттача метте кхаьчаб ераш, гобаьккха хьакъхь уллаш йол а йолаш, бIарг дIа мел кхоача «яьй», аьлча, «воай», ала саг воацача.

«Даьллахь, сесаг, ма хоза, ма дукха хьекха йол я-кх ер!» тамаш яьй мара.

«Хьай, мичай из хьекха — из-м лерга я», — аьннад сесага, марагахьа дIатIа а йийрза.

— Яц, — аьннад мара, — гаций хьона из мангалца хьекха.

— Гу даьра, — аьннад сесага — кIодаца лерга из хилар-м.

Дукха къийсад цар, из йол хьекхай мара а яхаш, лергай — сесага а яхаш. Иштта цар къувсаше а цхьа доккхача хина юхе кхаьчаб уж. Мар ше из миашта къаръергья а ца ховш, сaготденна хиннав, из харц лувш хиларца.

Хий долча уж кхаьчача дагадехад мара, цу хи чу Iочу а кхесса из къаръе, аьнна. Ворда соца а яь, ворда тIара цхьа оаса хьа а нийца, хьаьттад цо сесагага: «Хьекха из, е лергай из? аьнна. «Лергай, лергай», — яьхад сесага.

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ МАЬХКДАЬТТА ИНСТИТУТО

ХЬЕХ

дешархой, болх беш бола кагирхой «Йиллача наIарий дийнахьа». Из хургда 1990 шера 6 мае Iуйрийна 10 сахьат даьлча института Керттерча дешара корпуса актови зале (пр. Революци, 21).

ПРОГРАММА:

1. Грозненски маьхкдаьтта институтах дола дувцар, инженерни кадраш кийчъярах, институте дIаэцара кердача правилех.

2. Институте гIолла еш йола экскурси.

МоллагIа саг паргIатта чува йиш я.

Ца кхетар хатта йиш я телефонаца: 22-16-15.

Деша дувла!

Грозненски № 5 йолча юкъера профессионально-технически училище кердача дешара шера деша дIаэц кагирхой. Цар Iомае йиш хургъя ер специальносташ:

1. Технологически оборудованеи цунца бувзам болча конструкцейи монтажник; кулг-кара сварка яра вола электросварщик, газорезчик, стропальщик.

2. Электрогазосварщик.

Деша дIаэц 15,5 шу даьнна а боккхагIбола а 9 — 10 класс яьккха кагирхой, мехкарий.

Дешархой мах боацаш дарца, костюмашца, спецбарзкъаца, хьатIабахкараш общежитеца Iалашбу. Дешархоша Iомалуча хана производствени практика процессе баьча балхах оттаьча порядке царна алапи лу.

Юкъера профессионально-технически училище чакхъяьккха экзаменаш, дIаеннарна профессех разряд яларан юкъера дешар чакхдаккхараи йола диплом лу. Юкъера профтехучилище чакхъяьккхача беррига дешархошта производстве ше караерзаьча профессех болх лу.

ТIехдика училища чакхъяьккхараш юкъарча кIийлен тIа лакхерча дешара заведенешка дIаэц (училища чакхъяьккхачул тIехьагIа болх баь стаж яцар аьнна).

ДЕШАРА ХА:

— монтажник-электросварщик, газорезчик, стропальщик специальность Iомаечар 9 классе базе — 2 шера деша деза (юкъера дешар а ца дешаш) 3 шера, (юкъера дешар дийша каьхат а луш).

— электрогазосварщика специальностех 9 класса базе 3 шера (юкъера дешар дешарах каьхат а луш).

— 11 класса базе шин специальностех — 10 бетта мара деша дезац.

9 класса базе деша а этта «4», «5» оценкашца 3 — шерара дешар чакхдаьккхараш, училище хадданза дешара йолча группа 4 — 5-ча курсе деша йиш йолаш ба.

ПхелагIа курс чакхъяккхарца цар сварочно-монтажни производства техник-технолог специальность карaерзаю. ТIехдика дийшараш цхьаккха экзаменаш а ца луш Грозненски мехкдаьтта институт сварочно-монтажни производства инженер специальность караерзаяра механически факультета кхоалагIча курсе деша дIаэц.

Документаш, шоаттеи кIиранеи деношка дIанккхача, училище дешара даькъе дIаэц. № 13 йолча компате 8 сахьат даьлча денз 16 сахьат даллалца.

Телефон: 22-90-56.

Дешар 1 сентябре дIадолалу.

Училища адрес: г. Грозный Стахановций ул. 16.

ТЕЛЕВИДЕНИ

5 МАЙ

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.30 — «Тинереця» яхача республиканскаи кагирхой центра иллейи халхарийч халкъа ансамбла выступлени. Кишиневера передача.
9.00 — Вай беш.
9.30 — «Ваш выход артист». Е. Ласько.
9.55 — Поэзи киноташ.
10.00 — Хьайбай дунен тIа.
11.00 — Россе суверенитет. 4-гIа передача.
12.00 — Спектр.
12.30 — Коталон 45 шу дизара. «Маршал Конева йола повесть» яха художественно-публицистически фильм.
14.10 — «За одну тройку» яха бераштa дола фильм. (Болгари 1984 ш.). Духхьашха.
15.15 — Мультфильм.
15.30 — Советаш: Iаьдал хьадаккхар. 2-гIа передача.
16.00 — Зрителаш дехарагIа. «Когда поют солдаты» яха салтий иллей фестиваль. Финала хьалхара тур (23 февралера юхагойтар).
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Мультфильмаш.
19.15 — Режиссера Л. Лукова фильмаш. «Две жизни» яха художественни фильм. 1-ра сери (1961 ш.).
21.00 — Ха. ТСН
21.30 — «Две жизни» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
23.00 — «Евровидение» яхача Дунен халкъашта юкъерча организацей Мехкий-доакъошхой эстрадни иллей концерт. Югославеоа трансляци. (Перерыве — ТСН)

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Татарски халкъа иллеш дIалоих К. Хайрутдинова.
8.35 — Документальни фильм.
9.00 — «Серафим Полубес и другие жители земли» яха субтитраццара художественни фильм.
10.30 — Советски ахархой нхелах йола «Ден дIоахал» яха союзни республикий кинопублицистика.
10.45 — «Пена дней» яха Э. Денисова опера Чайковский цIерагIча Пермски оперни балетни театра спектакль.
12.55 — Художник Аусеклис Баушениекс
13.25 — Коллаж.
13.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — Педагогика массарна а.
18.05 — «Найти себя» яха реклама.
18.25 — «Мы веселы» яха композиции дIалоих «Зема» яхача рок-группо.
18.35 — «ГIалгIай метта урокаша».
19.05 — Дека юьртахь илли (нохчий меттала).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Волейбол. ДунентIарча лигай хьалхле. МаIанах. Голланди Сборни — СССР сборни. Голландера передача.
21.00 — Ха. ТСН. (сурдопереводаца).
21.30 — «Пресс-клуб показывает» яха кхоллама объединене. «Эрсий маьхк» яха юрта боахамерча проблемах дола Австрийски ТВ фильм.
22.55 — Спортивни гимнастика. Европа чемпионат. Кхалнах. Греце передача.
23.55 — Бийсанара сеанс. «Мелодии давних лет» яха киноконцерт.
00.45 — «Беги, чтобы тебя поймали» яха художественни фильм. (1973 ш.) Духхьашха.

6 МАЙ

КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00 — Спорт массарна а.
8.15 — Ритмически гимнастика.
8.45 — «Спортлото» тираж.
9.00 — Iуррехьа.
10.00 — Даьхенна гIулакх деш.
11.00 — Iуйрийнара самукъадоккха программа.
11.30 — Никъ берий клуб.
12.30 — УнахцIено.
13.15 — Музыкальни киоск.
13.45 — «На стальных магистралях СССР» яха киножурнал.
13.55 — Мультфильм.
14.35 — Коталон 45 шу дизара. «Маршал Жукова вахара оагIош», яха документальни фильм.
16.00 — Зрителаш дехарагIа. «Когда поют солдаты» яха салтий иллей фестиваль. Финала шоллагIа тур (24 марта юхагойтар).
18.00 — Юрта сахьт. Панорама.
19.15 — «Песни над озером» яха СССР Гостелерадио Академически эрсий иллей гора концерт.
19.45 — П. И. Чайковский ваьча ден 150 шу дизара хетадаь «Чайковский» яха художественни фильм. 1-ра сери (1969 ш.).
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — «Массехане а хургдолчули уйлаш» яха кIиранден нравственни проповедь.
21.55 — «Чайковский» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
23.10 — Футбольни обозрени.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта.
8.15 — Союзни республикай фильмай студеш. «За пределами воли» (Укртелефильм).
9.45 — «Побратимы: Могилев — Габрово» яха Минскера передача.
10.10 — «Такой большой мальчик» яха бераштa дола фильм (субтитраццa).
11.30 — «Никъ берий клуб» (сурдопереводаца)
12.30 — НБА профессионалашта юкъера баскетболах йола США чемпионат.
13.30 — Документальни фильма премьера
13.50 — «Просто шутка» яха Ташкентера передача.
14.25 — Коллаж.
14.30 — «Советская Россия» яха видеоканал.
17.00 — «Планета» яха Дунен халкъашта юкъера программа.
18.00 — Футбол. СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Киев). (Перерыве — «Спорт массарна а»).
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш!
20.15 — Волейбол. ДунентIарча лигай хьалхле. МаIанах. Голланди сборни — СССР сборни. Голландера передача.
21.00 — Ха. ТСН (сурдопереводаца).
21.40 — Спортивни гимнастика. Европа чемпионат. Кхалнах. Грецера передача.
22.25 — Ю. В. Силантьев дагаволхарах дола концерт.

7 МАЙ.

ОРШОТ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Мультфильм.
8.55 — «Песни над озером» яха СССР Гостелерадио эрсий иллей Академически хора концерт.
9.25 — Футбольни обозрени.
9.55 — «За одну тройку» яха бераштa дола фильм (Болгари, 1984 ш.).
11.00 — Документальни фильм.
11.30 — Хьайбай дунен тIа.
12.30 — Ха. ТСН.
15.30 — ТСН.
15.45 — ГДР телевидени программа.
16.30 — Халкъа ашараш.
16.45 — Берий сахьат (немецки метта урокаца).
17.45 — «Пульс-90». Вайн экономикеи.
18.30 — Ха. ТСН.
19.00 — П. И. Чайковский ваьча денз 150 шу дизара хетаьь, Союза ССР Паччахьалкхен академически Доккхача театре торжественни сайре.
21.00 — Ха. ТСН.
21.40 — Коллаж.
21.45 — Актуальни интервью.
21.55 — Торжественни сайрен дIахододар. (Чакхъяьлча — «Наше наследие». «В Афинах у Г. Костаки» Г. Костаки коллекци йовзар. ТСН.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Истори. 9-гIа класс.
9.05 — Итальянски мотт.
10.05 — Маман, папан, сон. ШоллагIа шу дола бер.
10.35, 11.35 — Музыка. 8-гIа класс.
11.05 — Эрсий мотт.
12.05 — «Вада хье лоацаргвоацаш» яха художественни фильм.
16.40 — «Разные мосты» яха документальни фильм.
17.35 — «БIухой музыка оркестр» (Юхагойтар).
18.05 — «ГIалгIай метта урокаш» (Юхагойтар).
18.35 — Шун дехарца вIашагIкхетар. Илли оал В. Тимурзиевс (гIалгIай меттала).
19.30 — Информаци-кино-публицистически программа.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш.
20.15 — Художественни гимнастика. «Советская женщина» яхача журнала призах йола Дунен халкъашта юкъера яхьаш — дунен кубка этап.
20.55 — «Юрий Левитан микрофона хьалхашка» яха документальни фильм.
21.30 — «Порт» яха художественни фильм (Духхьашха).
22.40 — Союзай Цlен Колонни зале радио Ден хетадаь концерт.

17«1зкд

РАДИО

5 МАЙ

ШОАТТА

КЕПАЙОАЗОН ДИ

7.30 «Юртара вахар» (нохчий меттала).
7.45 Объявленеш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 Миллионий трибуна (нохчий меттала).
10.15 «Обществои закони» яха радиожурнал (гIалгIай меттала)
10.35 Музыка.
10.40 Сатирически микрофон (нохчий меттала).
11.00 Тахан — кепайоазон ду Нохч-ГIалгIай книжни издательства редакторашкара эца интервью (гIалгIай меттала).
11.15 — 12.00 Кепайоазон болхлошта дола концерт (нохчий меттала).
15.15 Перестройка практика: проблемаш, предложенеш, решенеш.
15.45 Аренди подряд болх беш я (гIалгIай меттала).
16.00 — 17.00 Лирически мелодеш (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 «Музыкальни почта» (гIалгIай меттала).

6 МАЙ

КIИРАНДИ

7.30 Передачай программа.
7.35 Республикански газетий обзор.
7.45 — 8.00 ДIадеша са письмо.
8.15 — 9.00 Моаршал да шуга.
11.30 — 12.00 Кlирандийнахьара музыкальни программа.
15.15 — 15.30 «Дешархо» (нохчий меттала).
16.00 Музыкальни программа. «Тхо долча хьоашагIа баьхкаб Назрановски музыкальни школера дешархой» (гIалгIай меттала).
16.30 Реклама
16.00 — 17.00 ДоттагIлен хоровод (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 «Иллеца доттагIал даpашта дола» концерт (нохчий меттала).

7 МАЙ.

ОРШОТ

РАДИО ДИ.

БУВЗАМА ЕРРИГАЧА ОТРАСЛЕЙ БОЛХЛОЙ ЦIЕЙ

7.30 «Юртара вахар». (гIалгIай меттала).
7.45 Объявленеш.
7.55 — 8.00 Музыка. Хаоттам.
8.15 Передачай программа.
8.20 — 9.00 Радиои бувзамеи болхлошта дола концерт (нохчий меттала).
9.15 Хозрасчета хьалашка (нохчий меттала)
9.30 «Тхога язду». Письмой обзор (нохчий меттала).
9.45 Сийлахь-йоккхача Коталон 45 шу дузаш. «Аьшка кIант» оалар цунах» Разведчиках А. Цароева йола радиоочерк (гIалгIай меттала).
15.15 Инструментальни ансамблеи Нохч-ГIалгIай радиои телевиденеи солистий концерт.
15.45 — 17.00 Информационно-музыкальни программа. Радиостудера духхьала еш йола трансляци.
18.00 Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.10 Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.20 — 18.40 «Къоналн хан» (нохчий меттала).

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТА, 5 МАЙ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. Эстрадни оркестра концерт.

СалаIара йола городской центр «С. М. Кирова цIерагIа парк». 7.00 «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 8.00. Барзкъаш дахеи тегеи Iомабу курсаш. 9.00 Болх беш я аттракционаш, берий городок. 19.00. Дискотека. 20.00. Хроникально - документальни фильмаш дIахьокхар.

«Машиностроитель» яха кинотеатр. 9.00. Кино дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш хувцар.

Н. К. Крупская цIерагIа ДК. 11.00. Технически творчества кружок. 12.00. «Коталон байракхаш» яха документальни фильмай кинофестиваль. 14.00. «Хозачун дунен тIа» яха университет. 14.00. Барзкъаш дахеи тегеи Iомабу курсаш 15.00. Машинаца художественно хIамаш ега Iомабу курсаш. 18.00. «УнахцIено» яха клуб.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 9.00. «Говза кулгаш» яха клуб. 11.00. «Пионер» яха клуб. 13.00. «ТIемо мерца мугIараш» яха музыкальни колейдоскоп. 14.00. Локхаш я духовой оркестр. 15.00. «УнахцIено» яха клуб.

Химикий ДК. 17.30. «БIаьстанара дог-безам» яха духовой оркестр я локхаш. 18.00. Камерни хор. 18.00. «Радуга» яха халкъа халхара коллектив 19.00. «Лидер» яха спортклуб.

Просвещене болхлой ЦIа. 10.00. «Рукодельница» яха клуб. «Ийпа яьча дикагIйолча изделе конкурс. 12.00. «Романтик» яха книжкаш дезарий клуб. «Беседа еш ва шиъ»: сон книжкеи». 13.00. «Маски» яхача берий драматически студе спектакль. «Школьни вахарера сценаш». 16.00. Гитаристий ансамбла хьет шо.

«Красный молот» завода ДК. 13.00 Ашараш локх эстрадни ансамбла. 15.00. «Вай беш» яха клуб. 17.00. Iарбий меттала къамаьл де Iомалу тхо.

Пролетбата цIерагIа ДК. 14.00. «Теремок» яха киноклуб. 18.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Оргтехника» объединене ДК. 11.00. «Дебют» яха халхара группа. 12.00. Игротека. 13.00. Къонабарий цIей. 17.00. «Цирк» яха агробригада.

М. Горьке цIерагIа клуб. 10.00. «Хозяюшка» яха клуб. «Кружевница» яха клуб. 13.00. Макраме езараш хьех оаха. 13.00. «Теремок» яха киноклуб.

Хлебокомбината клуб. 9.00. «Говза кулгаш». 9.00. «Каратист» яха клуб. 17.00 «Топотушки» яха халхара группа. 17.00. Гитаристий ансамбль.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 15.00. «Солнышко» яха клуб. 17.00. «Подружка» яха клуб.

«Садко» яха бассейн. 17.30. «Икар» яха инвалидий спортивно-оздоровительни клуб.

«Динамо» яха стадион. 10.00. ВолейболагIа йолча юртарча спартакиада зачета лаьрхIа финальни яхьаш.

«Локомотив» яха стадион. 10.00. ФутболагIа йолча юртарча спартакиада зачета лаьрхIа финальни яхьаш.

«Къахьегама резерваш» яха стадион. 10.00. Шин лоIаме кIалтохаргагIа латара йолча юртарча спартакиада зачета лаьрхIа финальни яхьаш.

КIИРАНДИ, 6 МАЙ

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. НГIАССР духовой оркестра концерт.

Филармоне зал. 15.00. Берий халкъа филармони. НГIАССР берий музыкальни школай хьехархой концерт.

СалаIара йола городской центр. С. М. Кирова цIерагIа парк. 7.00. «Энтузиаст» яха футбольни клуб. 8.00. Барзкъаш дахеи тегеи Iомабу курсаш. 9.00. Болх беш я аттракционаш, берий городок. 19.00. Дискотека. 20.00. ДIахьокх хроникально-документальни фильмаш.

«Машиностроитель» яха кинотеатр. 9.00. Кинодезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш хувцар.

Эпсарий ЦIа. 11.00. Филофонистий клуб. Грамзаписий коллекционераш вIашагIкхетар.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907. г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместителa — 22-85-07; бехктохама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12 промышленностеи транспортеи — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75, 22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописни бюро — 22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907. г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта — 22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75; 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинарей. ерей, шоаттей деношка

СФ02109. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1521.